
Protokoll

Regionstyrelsens arbetsutskott

5-7 och 14 maj 2025

Regionstyrelsens arbetsutskotts protokoll

Plats och tid	Bornholm, Rådhuset Visborg 5 maj 2025 klockan 9.00-11.00 Smakrike, Ljugarn 5-7 maj 2025 Ösel, Rådhuset Visborg 14 maj 2025 klockan 09.00-11.45
Beslutande	Meit Fohlin (S), ordförande, ej § 154 Andreas Unger (M), 1:e vice ordförande, ej § 158 Johan Malmros (C), 2:e vice ordförande, ej § 158 Oscar Lindster (S), ej § 154 Filip Reinhag (S), 5-7 maj Eva Ahlin (C), ej § 154 Saga Carlgren (V)
Ersättare	Håkan Ericsson (S), §§ 141-165, tjänstgörande ersättare Thomas Karlström (S), §§ 154, 158, tjänstgörande ersättare Sara Vilhelmsson (M), § 140 Mariette Nicander (M), § 140 Maya Arfvidson (MP), tjänstgörande ersättare §§ 154, 158
Övriga	Lars Engelbrektsson (SD) Anna Hrdlicka (L) Sara Lidqvist (KD), 5-7 maj Rolf Öström (M), § 140 Jörgen Benzler (V), § 140 Micke Seid (MP), § 140 Lena Broén (S), § 140 Stefan Hollmark, regiondirektör, RSF Elin Lydahl, administrativ direktör och bitr. förvaltningschef, RSF Helena Hagstedt, stadssekreterare, RSF, 5 och 14 maj Anna Evensen, stadssekreterare, RSF Ulrika Jansson, ekonomidirektör, RSF Brita Helleberg, ekonomistrateg, RSF Marlene Bernfalk Karlsson, enhetschef ekonomistöd, RSF Mikael Wollbo, finans- och redovisningschef, RSF Stefan Persson, regional utvecklingsdirektör, RSF, §§ 140, 152-156 Lotta Israelsson, HR-direktör, RSF, §§ 140, 142-143 Lise Langseth, samhällsbyggnadsdirektör, SBF, § 140 Petra Jonsson, kommunikatör, RSF, § 140 5 maj, 14 maj Patric Ramberg, teknisk direktör, TKF, §§ 140, 162 Antonius Arvanitidis, digitaliseringsdirektör, RSF, § 140 Ulrika Holm, kommunikationsdirektör, RSF, § 140 Angelica Andersson Fihn, avdelningschef kultur och fritid, RSF, §§ 140, 144-151

Marie Loob, hälso- och sjukvårdsdirektör, HSF, § 140
Marica Gardell, socialdirektör, SOF, § 140
Paola Ciliberto, enhetschef kultur, RSF, §§ 144-151
Sofia Nordström, föreningskonsulent, RSF, §§ 144-151
Per Wallstedt, fritidsstrateg, RSF, §§ 144-151
Anna Wejde, processledare samhällsbyggnad, RSF, § 152
Susanna Palomaa, tillväxtchef, RSF, §§ 154-156
Åsa Dammström, näringslivsstrateg, RSF, § 153
Sara Catoni, chefsjurist, SKR, § 159
Robert Larsson, förbundsjurist, SKR, § 159
Linda Ehrlin Sjöberg, HR-strateg och samordnare, RSF,
§§ 142-143
Kristine Skår, förhandlingschef, RSF, §§ 142-143
David Ringmar, PWC, § 158
Anton Nordström, PWC, § 158
Oscar Lindström, PWC, § 158
Anders Lindholm, planeringsstrateg, RSF, § 158
Anna Malm, kanslichef, RSF, §§ 141-165

Datum för justering

20 maj 2025

Paragrafer

§ 140–165

Ärendena behandlades enligt följande:

Behandling av § 140 den 5 maj kl. 9.00-11.00

Beredning av § 141-163 den 5-7 maj

Beslut § 141-165 den 14 maj i följande ordning: §§ 141-153,
155-158, 154, 159-163, 165, 164

Underskrifter

Detta protokoll har justerats digitalt och saknar därför
signaturer.

Sekreterare Anna Evensen

Ordförande §§ 140-153, 155-165 Meit Fohlin

Ordförande § 154 Andreas Unger

Justerare §§ 140-153, 155-157, 159-165 Andreas Unger

Justerare §§ 141-157, 159-165 Johan Malmros

Justerare §§ 154, 158 Saga Carlgren

Justerare § 158 Oscar Lindster

ANSLAG/BEVIS	Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.
Organ	Regionstyrelsens arbetsutskott
Sammanträdesdag	2025-05-05–2025-05-07, 2025-05-14
Protokollet anslås	2025-05-21
Anslaget tas ned	2025-06-12
Protokollets förvaringsplats	Regionstyrelseförvaltningen

Register

RS AU § 140	Information. Delårsrapport och budget - planeringsförutsättningar	7
RS AU § 141	Delårsrapport 2025:1 Region Gotland	8
RS AU § 142	Fördelning av budgetanslag för särskilda lönesatsningar 2025	11
RS AU § 143	Återrapportering av uppdrag. Särskilda lönesatsningar på jämställdhet och bristyrken	13
RS AU § 144	Återrapportering av uppdrag. Utveckling av konstmuseet	14
RS AU § 145	Återrapportering av uppdrag. Införande av en kultur- och fritidsnämnd	17
RS AU § 146	Återrapportering av uppdrag. Tillsättande av friluftssamordnare	20
RS AU § 147	Återrapportering av uppdrag. Förslag till framtida användning av nuvarande Solbergabadet	24
RS AU § 148	Antagande och implementering av nytt stödsystem på fritidsområdet	30
RS AU § 149	Föreningsbidrag för gymnastikhall Visbygymnasterna	35
RS AU § 150	Verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031	38
RS AU § 151	Information om investeringsprojekt. Nya Solbergabadet	42
RS AU § 152	Återrapportering av uppdrag. Revidering och implementering av Klimatanpassningsplan	43
RS AU § 153	Finansiering av arbetsmodell för landsbygdsutveckling	46
RS AU § 154	Beslut om verksamhetsbidrag ur näringslivsanslaget och näringslivsanslagets totala utrymme	50
RS AU § 155	Återrapportering av uppdrag. Översyn av Science Park Gotlands verksamhet och styrning	53
RS AU § 156	Implementering av digital inflyttarservice och gotland.com i ordinarie verksamhet	58
RS AU § 157	Organisationstillhörighet och budget för anpassad gymnasieskola	61
RS AU § 158	Uppdrag. Översyn av ägandet i GEAB	64
RS AU § 159	Återrapportering av uppdrag. Utredning avseende uppdelning av region och kommun	66
RS AU § 160	Borgensavgifter 2026 för AB Gotlandshem och Wisby Strand Congress Event Gotland AB	69
RS AU § 161	Återrapportering av uppdrag. Samordnat förslag för investeringar i skattefinansierad verksamhet 2025-2027	72
RS AU § 162	Mål och budget 2026 – 2028	75
RS AU § 163	Exploateringsplan och budget 2026-2030	77

RS AU § 164	Regiondirektörens information	81
RS AU § 165	Stöd till kandidatur till Hansans styrelse	82

RS AU § 140

Information. Delårsrapport och budget - planeringsförutsättningar

Sammanfattning

Den 5 maj 2025 föredrar Ulrika Jansson, ekonomidirektör regionstyrelseförvaltningen, delårsrapport 1 för Region Gotland och planeringsförutsättningarna för ärendet Mål och budget 2026-2028. Vid föredragningen deltar också Lotta Israelsson, HR-direktör, regionstyrelseförvaltningen.

Därefter deltar koncernledningsgruppen i ett samtal med regionstyrelsens arbetsutskott gällande redovisade planeringsförutsättningar.

RS AU § 141 Delårsrapport 2025:1 Region Gotland

Ärendenummer: RS 2025/5

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Delårsrapport 1:2025 för Region Gotland godkänns.
- De nämnder som prognostiserar underskott ska vidta åtgärder för att nå en budget i balans. Åtgärderna ska i första hand vara av långsiktig karaktär och fokusera på kostnadsminskningar genom förebyggande och hälsofrämjande åtgärder, baserade på evidens och beprövad erfarenhet, för minskade behov i befolkningen framöver.
- Samtliga nämnder får i uppdrag att redovisa vilka åtgärder som genomförts eller planeras att genomföras för att inte budgeten ska överskridas 2025. Nämnderna ska för varje åtgärd redovisa den bedömda ekonomiska effekten 2025. Uppdraget ska återrapporteras i delårsrapport 2.

Sammanfattning

Delårsrapport 1 omfattar perioden januari-mars och är i huvudsak inriktad på ekonomi och personaluppföljning. Regionfullmäktiges mål följs upp i samband med delårsrapport 2 och regionfullmäktiges prioriteringar följs upp i årsredovisningen. Bedömningen av ekonomin bygger på de prognoser som nämnder/förvaltningar har gjort samt senaste indikation av skatteunderlagets utveckling som gjorts av Sveriges kommuner och regioner under februari 2025.

Resultatet för perioden uppgår till -51 miljoner kronor (mnkr). De stora börsfallen, som utlösts av USA:s handelspolitik med införandet av höga tullar har skapat stor osäkerhet kring den ekonomiska utvecklingen i världen och har lett till stora börsnedgångar. Det har påverkat även regionens pensionsmedelsplaceringar mycket negativt och därmed periodresultatet. Under perioden är resultatpåverkan från placeringarna -51 mnkr, varav 4 mnkr är realiserade förluster i perioden. De realiserade förlusterna fram till 14 april uppgår till 22 mnkr och orealiserade förluster till 60 mnkr. Nämnderna har en positiv budgetavvikelse i perioden på 5 mnkr, alla nämnder utom hälso- och sjukvårdsnämnden har en positiv budgetavvikelse.

I jämförelse med motsvarande period föregående år har nettokostnadsutveckling inklusive finansiella intäkter och kostnader minskat med 5,0 %. Det beror i huvudsak på att pensionskostnaderna var extremt höga förra året.

Prognosen för årets resultat är ett underskott på -79 mnkr. Det budgeterade resultatet är 72 mnkr och innebär att budgetavvikelsen uppgår till -151 mnkr. Nämndernas prognostiserade budgetavvikelse uppgår till -130 mnkr medan finansförvaltningen har en budgetavvikelse på -21 mnkr. Balanskravsresultatet

(årets resultat med justering för reavinster och orealiserade vinster/förluster i värdepapper) prognostiseras till -29 mnkr.

Fyra nämnder prognostiserar underskott. Hälso- och sjukvårdsnämnden har det största underskottet på -80 mnkr. Underskott finns även i barn- och utbildningsnämnden (-23 mnkr), tekniska nämnden (-27 mnkr) och miljö- och byggnämnden (-12 mnkr).

Pensionskostnaderna bedöms i år återgå till en mer normal kostnadsnivå. Fjolåret var ett extremt år med pensionskostnader på 848 mnkr. Pensionskostnaderna prognostiseras minska med 33 % motsvarande 280 mnkr i jämförelse med föregående år.

Investeringarna prognostiseras av nämnderna uppgå till 957 mnkr och exploatering 50 mnkr, totalt sammanlagt 1 007 mnkr. Det är mer troligt att den faktiska nivån blir lägre. Den prognos som nämnderna lämnat innebär att 73 % av budgeten kommer att utnyttjas. De senaste fem åren har 35 till 51 % av budgeten förbrukats. Mot bakgrund av detta så beräknas investeringsprognosen till 700 mnkr.

Soliditeten prognostiseras till 31,6 % och innebär en minskning med 2,4 procentenheter. Även soliditeten inklusive pensionsskulden i ansvarsförbindelsen minskar, från 4,6 % till 4,4 %. Det är kombinationen av en hög investeringsnivå och ett prognostiserat underskott på -79 mnkr som är orsaken. En fallande soliditet indikerar en obalans i regionens ekonomi.

Det ackumulerade sjuktalet för Region Gotland under perioden januari-februari 2025 uppgår till 6,8 %. Jämfört med samma period föregående år är det en ökning av sjuktalet med 0,4. Det är främst kvinnors sjukfrånvaro som har ökat med 0,6 och för män är sjukfrånvaron i princip oförändrad. De lägsta sjuktalen finns i åldersgruppen 29 år eller yngre med 6,1 %.

Alla nämnder har i delårsrapporten redovisat vilka åtgärder som har beslutats och vilka åtgärder som planeras. Trots dessa åtgärder är prognosen kraftigt negativ vilket tyder på att det finns en fortsatt osäkerhet kring vilken ekonomisk effekt åtgärderna kommer att få. Alla nämnder behöver därmed fortsätta och ta ytterligare beslut för att nå ekonomisk balans. En grundförutsättning för en stabil ekonomi för regionen som helhet är att nämnderna klarar sina uppdrag inom de ekonomiska ramar som tilldelats.

Det krävs ett fortsatt arbete med att se över utbud och effektiviseringar i samtliga verksamheter.

Bedömning

Årets resultat prognostiseras till -79 mnkr, vilket är en budgetavvikelse på -151 mnkr. Nämnderna har en budgetavvikelse på -130 mnkr. Årets resultat efter balanskravsjusteringar beräknas till -29 mnkr. Det innebär att de

orealiserade förluster på pensionsmedlen som tynger resultatet har justerats bort.

Ett negativt balanskravsresultat ska enligt kommunallagen normalt återställas inom 3 år. Eftersom Region Gotland har en resultatutjämningsreserv (RUR) kan, under vissa förutsättningar, medel ur RUR disponeras för att slippa reglera ett underskott. RUR består av tidigare års överskott. Enligt regionens riktlinjer får RUR användas när balanskravsresultatet är negativt och det årliga underliggande skatteunderlaget understiger den genomsnittliga utvecklingen för riket de senaste tio åren. RUR får även användas om de ekonomiska förutsättningarna påverkats kraftigt av negativa händelser utanför egen kontroll, som det normalt sett inte kan förväntas finnas beredskap för.

Alla nämnder har rapporterat att åtgärder pågår för att minska kostnaderna eller höja intäkterna. Trots detta är prognosen kraftigt negativ. Det är tydligt att det finns en osäkerhet kring vilken ekonomisk effekt planerade åtgärder kommer att få eller att åtgärderna inte är tillräckliga för att nå en budget i balans.

Det krävs ett fortsatt arbete med att se över utbud och effektiviseringar i samtliga verksamheter.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Ulrika Jansson, ekonomidirektör, regionstyrelseförvaltningen.

Meit Fohlin (S) yrkar att samtliga nämnder får i uppdrag att redovisa vilka åtgärder som genomförts eller planeras att genomföras för att inte budgeten ska överskridas 2025. Nämnderna ska för varje åtgärd redovisa den bedömda ekonomiska effekten 2025. Uppdraget ska återrapporteras i delårsrapport 2.

I detta instämmer Johan Malmros (C).

Saga Carlgren (V) yrkar att följande läggs till i beslutspunkt två i regionstyrelseförvaltningens förslag till beslut: Åtgärderna ska i första hand vara av långsiktig karaktär och fokusera på kostnadsminskningar genom förebyggande och hälsofrämjande åtgärder, baserade på evidens och beprövad erfarenhet, för minskade behov i befolkningen framöver.

I detta instämmer Meit Fohlin (S) och Johan Malmros (C).

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag med lagda tilläggsyrkanden och finner att de bifalls.

Beslutsunderlag

Region Gotlands delårsrapport 1, 2025

Nämndernas delårsrapport 1, 2025

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-25

RS AU § 142 Fördelning av budgetanslag för särskilda lönesatsningar 2025

Ärendenummer: RS 2025/771

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Nämndernas budgetramar 2025 förändras för personalkostnadsökning enligt regionstyrelseförvaltningens förslag.

Sammanfattning

I budgeten för 2025, fastställd av regionfullmäktige 2024-11-18, § 175, har det avsatts totalt 140 miljoner kronor (mnkr) för personalkostnadskompensation. En generell kompensation på 3,1 %, vilket motsvarar ett belopp på cirka 130 mnkr, har fördelats till nämnderna. I samband med regionstyrelsens beslut om fördelning av budget för personalkostnadskompensation 2025 (RS 2024-09-05, § 251) beslutades att resterande 10,1 mnkr skulle fördelas under våren 2025 efter att kompletterande analyser av lönekartläggning, löneläget och löneavtalen genomförts.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att nämndernas budgetramar för 2025 förändras enligt nedanstående tabell.

Nämnd	Personalkostnads- kompensation (tkr)*
Regionstyrelsen, regionstyrelseförvaltningen	708
Regionstyrelsen, räddningstjänst inkl. RIB	119
Tekniska nämnden	228
Miljö- och byggnämnden	257
Barn- och utbildningsnämnden	2 412
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	683
Socialnämnden	2 449
Hälso- och sjukvårdsnämnden	3 242
Summa	10 098

*De verksamheter som inte är anslagsfinansierade (delar av teknikförvaltningen samt delar av regionstyrelseförvaltningen) kompenseras via möjligheten att höja priserna och ingår inte i denna fördelning.

Förslaget utgår från att Sveriges kommuner och regioner (SKR) hittills har tecknat nya centrala löneavtal med fyra fackliga organisationer, Kommunal, Allmän kommunal verksamhet, Vårdförbundet och Akademikeralliansen. Förhandlingar på central nivå fortsätter med Läkarförbundet och Sveriges Lärare. Det innebär att det ännu inte går att förutsäga om dessa avtal kommer

att innehålla regler som kan vara kostnadsdrivande utöver löneökningstakten, som exempelvis arbetstidsförkortning eller satsningar på vissa grupper.

Utifrån de analyser av de kollektivavtal som hittills har träffats, lönekartläggning 2024 samt löneläget föreslås att satsningen på 10,1 mnkr ska fördelas så att alla nämnder får en procentuellt lika fördelning motsvarande deras andel av den totala personalbudgeten 2024. Det innebär att kostnader för höjda avtal, brist och jämställdhetssatsningar hanteras inom respektive nämnds personalbudget.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att satsningen på 10,1 mnkr ska fördelas så att alla nämnder får en procentuellt lika fördelning motsvarande deras andel av den totala personalbudgeten 2024. Denna hantering innebär att arbetet med prioriteringar görs på samma sätt som föregående år. Fördelningen innebär att respektive nämnd inom sin totala personalbudgetram ska hantera kostnader för höjda avtal, brist och jämställdhetssatsningar. Avtal, jämställdhetskartläggningar och analyser av brist kommer att ligga till grund för prioriteringsarbetet.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Lotta Israelsson, HR-direktör, Kristine Skår, förhandlingschef, och Linda Ehrlin Sjöberg, HR-strateg och samordnare, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-23

RS AU § 143 Återrapportering av uppdrag. Särskilda lönesatsningar på jämställdhet och bristyrken

Ärendenummer: RS 2022/93

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande.

Sammanfattning

Det långsiktiga målet för lönebildningen inom Region Gotland är att ha marknadsmässiga och jämställda löner för att kunna attrahera, rekrytera och behålla kompetenta medarbetare.

Regionstyrelseförvaltningen har i uppdrag att löpande vid budgetberedningen återkomma med statusrapport rörande arbetet kopplat till lönesatsningar på jämställdhet och bristyrken. Förvaltningen ska redovisa ett fördjupat underlag kring fördelning av lönesatsningar på jämställdhet och bristyrken, där fördelningen mellan jämställdhet och bristyrken framgår samt fördelning per yrkesgrupp. Förvaltningen ska också ta fram en struktur för uppföljning av lönesatsningar som ger förutsättningar att analysera utvecklingen inom samt mellan olika yrkesgrupper på längre sikt. Uppföljningen bör särskilt belysa utvecklingen ur ett jämställdhetsperspektiv.

Även hanteringen av särskilda lönesatsningar gällande jämställdhet och brist för år 2025 redovisas i detta ärende.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att regionstyrelsen tar emot informationen.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Lotta Israelsson, HR-direktör, Kristine Skår, förhandlingschef, och Linda Ehrlin Sjöberg, HR-strateg och samordnare, regionstyrelseförvaltningen.

Saga Carlgren (V) yrkar att regiondirektören får i uppdrag att ta fram en modell för att successivt arbeta bort löneskillnader mellan kvinnodominerade och mansdominerade yrken inom samma BAS-intervall samt att höja de lägsta lönerna inom Region Gotland.

Ordförande föreslår att ärendet lämnas utan eget yttrande till regionstyrelsen för politisk beredning av Saga Carlgrens (V) yrkande.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-16

RS AU § 144 Återrapportering av uppdrag. Utveckling av konstmuseet

Ärendenummer: RS 2021/1692

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Återrapporteringen av regionstyrelsens uppdrag 2023-05-30 § 182 tas emot.
- Regiondirektören får i uppdrag att bereda äskandet från Gotlands Museum och återkomma till budgetavstämningen hösten 2025.

Sammanfattning

Regionstyrelseförvaltningen har fått i uppdrag av regionstyrelsen att återkomma till budgetberedningen 2025 kring behov kring utveckling av konstmuseiverksamheten, RS 2023-05-30, § 182. Dialog kring utvecklingen har förts med Gotlands Museum under år 2023 och 2024. I anslutning till detta har Föreningen Gotlands Fornvänner/Gotlands Museum inkommit med en skrivelse 2025-04-09, ”Äskande gällande stöd för teknisk drift av Konstmuseet samt utveckling av Konstmuseiverksamheten”, ärende RS 2025/1057.

Äskandet avser:

- Årligt driftsbidrag, gällande teknisk drift av Konstmuseet (Skolan 1, Visby) om 5,6 miljoner kronor (mnkr), vilket motsvarar ökade kostnader för amortering, ränta, drift och periodiskt underhåll, samt värdeminskningssavdrag under amorteringstiden.
- Garanti för kommunal borgen för upptagna lån gällande om- och tillbyggnad av Konstmuseet (Skolan 1, Visby), samt att överlåtelseförbudet som finns i gåvobrevet upphävs.
- Årligt ökat driftsbidrag gällande verksamhetsutveckling om 800 000 kronor, för ökade pedagogiska resurser, ökat öppethållande, resurskrävande utställningar mm.

Äskandet går i linje med konstöversynens rekommendationer och regionstyrelseförvaltningen ser satsningen på ett konstmuseum i Visby som en viktig insats mot Region Gotlands mål och som en del i det nationella uppdraget inom kultursamverkansmodellen.

Dock innebär äskandet ett stort åtagande för Region Gotland med långsiktig inverkan på den regionala ekonomin. Ärendet innehåller också juridiska aspekter som behöver utredas ytterligare, exempelvis gällande möjligheten att stryka överlåtelseförbudet och gränsdragningar mot lagen om offentlig upphandling. Nyligen har det också inkommit ett förslag från en aktör på Gotland som gäller en gåva av en befintlig konstverksamhet. Behandlingen av detta ärende kan också komma att påverka Konstmuseets framtida verksamhet.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår därför att regiondirektören ges i uppdrag att bereda äskandet ytterligare och återkomma till budgetavstämningen hösten 2025.

Bedömning

Äskandet går i linje med konstöversynens rekommendationer och regionstyrelseförvaltningen ser satsningen på ett konstmuseum i Visby som en viktig insats mot Region Gotlands mål och som en del i det nationella uppdraget inom kultursamverkansmodellen.

Dock innebär äskandet ett stort åtagande för Region Gotland med långsiktig inverkan på den regionala ekonomin. Ärendet innehåller också juridiska aspekter som behöver utredas, exempelvis gällande möjligheten att stryka överlåtelseförbudet och gränsdragningar mot lagen om offentlig upphandling. Nyligen har det också inkommit ett förslag från en aktör på Gotland som gäller en gåva av en befintlig konstverksamhet. Behandlingen av detta ärende kan också komma att påverka Konstmuseets framtida verksamhet.

Regionstyrelseförvaltningen ser behov av att utreda flera frågor:

- Undersöka möjligheten att stryka överlåtelseförbudet i gåvobrevet och hur det påverkar bankens krav på regional borgen.
- Utreda borgensåtagandet och hur detta samt driftstödet förhåller sig till lagen om offentlig upphandling (LOU).
- Utreda behoven kring utveckling av konstmuseets uppdrag i förhållande till den föreslagna gåvan.

Detta kan inte genomföras inom befintliga resurser till budgetberedningen 2025. Förslaget är därför att regionstyrelseförvaltningen ges i uppdrag att ytterligare bereda ärendet och återkomma till budgetavstämningen hösten 2025.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Angelica Andersson Fihn, avdelningschef kultur och fritid, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsen 2023-05-30 § 182

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-11

Äskande gällande stöd för teknisk drift av Konstmuseet samt utveckling av konstmuseiverksamheten daterad 2025-04-09

Bilaga 1 *Föreningen Gotlands Fornvänner* daterad 2025-04-09

Bilaga 2 *Förstudie Gotlands Konstmuseum* daterad 2022-05-24

Bilaga 3 *Gåvobrev* daterat 1987-12-31

Bilaga 4 *Kostnadsrapport* daterad 2023-10-12

Bilaga 5 *Programhandling Gotlands Konstmuseum* daterad 2023-10-16

Bilaga 6 *Gotlands Konstmuseum, visioner och mål för verksamheten* daterad 2023-12

RS AU § 145 Återrapportering av uppdrag. Införande av en kultur- och fritidsnämnd

Ärendenummer: RS 2022/1853

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Regionstyrelsen får i uppdrag att återkomma med ett fullständigt underlag för beslut om införande av en kultur- och fritidsnämnd från och med den 1 januari 2027. Uppdraget återrapporteras i samband med beslut om budget för år 2027.

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Återrapporteringen av regionstyrelsens uppdrag 2022-10-26, § 345 tas emot.

Sammanfattning

I juni 2017 fattade regionfullmäktige beslut (RF § 93) om att kultur- och fritidsnämnden och tillhörande förvaltning från och med den 1 januari 2018 skulle läggas ned. Större delen av den dåvarande förvaltningen flyttades in som en avdelning inom regionstyrelseförvaltningen. Med nedläggningen genomfördes en del av den besparing som uppdragits till kultur- och fritidsnämnden inom regionen. Den 26 oktober 2022 (RS § 345) gav regionstyrelsen regionstyrelseförvaltningen i uppdrag att förbereda införandet av en kultur- och fritidsnämnd från den 1 januari 2024. Till följd av den ekonomiska situationen i regionen uppdrog regionstyrelsen regionstyrelseförvaltningen den 30 maj 2023 (RS § 184) att återkomma med ärendet om att införa nämnd i samband med budgetarbetet under 2024. Vid budgetarbetet 2024 beslutades att hänskjuta uppdraget till 2025 års budgetberedning.

Regionstyrelseförvaltningen har utifrån uppdragen genomlyst hur införandet kan ske och belyst vad det får för ekonomiska konsekvenser i relation till det stöd och den bemanning som idag finns.

Utgångspunkten i förvaltningens rekommendation till regionstyrelsen om införande av en kultur- fritidsnämnd är att kultur- och fritidsavdelningens grundbemanning först eller samtidigt med införandet behöver säkras. Vid nedläggningen av förvaltningen möjliggjordes besparingen genom att ett flertal chefstjänster och stödfunktioner minskade. Stödet inom regionstyrelseförvaltningen var tänkt att till viss del ersätta minskningen. Över tid har det dock visat sig att arbete, arbetsmiljö och kvalitet har påverkats negativt av dessa organisatoriska och resursmässiga justeringar.

För att säkra grundbemanningen bedömer regionstyrelseförvaltningen att det krävs en ökning av två tjänster. Det skulle innebära ett ramtillskott om totalt

2,0 miljoner kronor (mnkr). Med en grundbemanning på plats bedöms införandet av en ny nämnd därtill kräva ytterligare ramförstärkningar om 2,0 mnkr. Denna ramförstärkning avser främst stödtjänster inom registratur, nämndsekretariat, politiska tjänster och HR.

År 2026 sker val till regionfullmäktige och rent tidsmässigt bör ett införande av en kultur- och fritidsnämnd ske i relation med tillsättandet av nämnder och ledamöter. Det ekonomiska läget för Region Gotland kommande år ser kärvare ut och införandet av en kultur- och fritidsnämnd beräknas kräva ramtillskott på 4,0 mnkr. Regionstyrelseförvaltningen bedömer att det är bättre att därför skjuta införandet av en kultur- och fritidsnämnd till 2027.

Regionstyrelseförvaltningen rekommenderar därför att kultur- och fritidsberedningen fortsätter med sitt uppdrag till och med den 31 december 2026.

Inför ett införande behöver regionstyrelseförvaltningen förbereda vilka områden som nämnden skall ansvara för. I dagsläget finns verksamheter inom kultur- och fritidsområdet i olika förvaltningar inom Region Gotland. Om en ny nämnd bildas behöver en översyn genomföras av vilka delar denna förvaltning ska ansvara för. Till detta behöver det också beredas hur en förvaltning kan byggas upp. Därav behöver förvaltningen tid för att införa en ny nämnd på ett kvalitativt sätt. Regionstyrelseförvaltningen föreslår att regiondirektören får ett uppdrag att återkomma med förslag gällande bildandet av en kultur- och fritidsnämnd, dess omfattning, konsekvenser för förvaltningsorganisationen, ändringar i styrdokument, finansiering m.m.. Uppdraget återrapporteras till budgetberedningen 2026.

Utan ramförstärkning bedömer regionstyrelseförvaltningen att det inte är möjligt att införa en kultur- och fritidsnämnd.

Bedömning

Till följd av tidigare besparingar inom kultur- och fritidsområdet bedömer regionstyrelseförvaltningen att den bemanning och det stöd avdelningen kultur- och fritid får del av inte är tillräckligt. Regionstyrelseförvaltningen bedömer att införande av en kultur- och fritidsnämnd inte kan göras utan att grundbemanningen inom avdelningen stärks. Vidare sker val till regionfullmäktige under år 2026 och rent tidsmässigt bör ett införande ske i relation med tillsättandet av nämnder och ledamöter. Det ekonomiska läget för Region Gotland kommande år ser kärvare ut och införandet av en kultur- och fritidsnämnd beräknas kräva ramtillskott på 4,0 mnkr.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att det är bättre att därför skjuta införandet till 2027. Regionstyrelseförvaltningen rekommenderar därför att kultur- och fritidsberedningen fortsätter med sitt uppdrag till och med den 31 december 2026.

Samtidigt som ett införande sker behöver regionstyrelseförvaltningen förbereda vilka områden som nämnden skall ansvara för. Inom Region

Gotland finns verksamheter inom området som skulle kunna ha en hemvist i en ny nämnd. Till detta behöver det också beredas hur en förvaltning kan byggas upp. Därav behöver regionstyrelseförvaltningen tid för att införa en ny nämnd på ett kvalitativt sätt. Därför föreslår regionstyrelseförvaltningen att regiondirektören får ett uppdrag att återkomma med förslag gällande en kultur- och fritidsnämnds omfattning, konsekvenser för förvaltningsorganisationen, ändringar i styrdokument samt finansiering. Uppdraget återrapporteras till budgetberedningen 2026.

Vid ett införande av en kultur- och fritidsnämnd utan förstärkning bedömer regionstyrelseförvaltningen att kultur- och fritidsavdelningen inte kommer att kunna hantera de uppdrag och kvalitetskrav som finns gällande systematisk kvalitetsuppföljning, riskanalyser, internkontrollplan, objektsförvaltning, arkivering m.m. som idag inte går att nå upp till med de resurser som finns. Inte heller kan arbetsmiljön säkerställas fullt ut för de chefer och medarbetare som finns inom avdelningen. Chefernas roller inom avdelningen är komplexa då flertal chefsroller minskat utan att uppdraget minskat. Det innebär att två tidigare chefsroller idag hanteras i en. Vidare bedömer förvaltningen att konsekvenserna gällande stödfunktioner för nämnden inte kommer kunna tillföras utan ramtillskott.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Angelica Andersson Fihn, avdelningschef kultur och fritid, regionstyrelseförvaltningen.

Johan Malmros (C) yrkar att förslaget i första punkten i regionstyrelseförvaltningens förslag avslås.

Saga Carlgren (V) avstår från att delta i beslutet avseende första punkten i regionstyrelseförvaltningens förslag.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag i första beslutspunkten och finner att det bifalls.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag i andra beslutspunkten och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsen 2022-10-26 § 345

Regionstyrelsen 2023-05-30 § 184

Regionstyrelsen 2024-05-30 § 158

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-16

RS AU § 146 Återrapportering av uppdrag. Tillsättande av friluftssamordnare

Ärendenummer: RS 2024/1123

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Information om äskandet tas emot. Beslut om budget fattas i ärendet Mål och budget 2026-2028.
- Återrapporteringen av uppdraget tas emot och uppdraget avslutas.

Sammanfattning

År 2012 beslutade regeringen om tio mål för friluftslivspolitik. De handlar i stort om att utveckla och genomföra åtgärder så att förutsättningarna för friluftslivsutövandet förbättras. För att uppnå friluftslivsmålen behövs insatser från flera aktörer: från nationella myndigheter till regioner, kommuner, näringslivet och civilsamhället. Inom Region Gotland arbetar olika förvaltningar och avdelningar med olika delar av dessa mål.

Regiondirektören fick i uppdrag från regionstyrelsen den 27 mars 2024, § 93 att bereda ett förslag om tillsättande av en friluftsamordnare till budgetberedningen för verksamhetsåret 2026.

Bakgrunden till uppdraget återfinns i ärende RS 2023/133 där projektresultatet för Regional samordning vandringsleder 2.0 beskrivs. Projektet identifierade att Gotland har potential att bli en ledande destination för friluftsturism och vandring och att man identifierat ett behov av en friluftsamordnare för att strategiskt och långsiktigt stödja utvecklingen av vandring och friluftsliv med koppling även till regional utveckling och folkhälsa på Gotland.

Årligen delas ett pris som Sveriges friluftskommun ut för att stimulera och uppmuntra kommunernas arbete med friluftsliv. En kommun har en nyckelroll i att förvalta och utveckla förutsättningarna för friluftslivet för både invånare och besökare. Friluftslivsarbetet möjliggör för fysiska aktiviteter, naturupplevelser och återhämtning och är av betydelse för hälsa och folkhälsa. Friluftsliv kan också bidra till människors naturförståelse och bidra till regional utveckling. För att bli framgångsrik i sitt arbete krävs ett strategiskt långsiktigt arbete över förvaltningsgränser och med andra. Region Gotland har under de senaste åren förbättrat sitt samordnande arbete på området och som resultat i det klättrat i rankning. Detta har möjliggjorts genom projektledare inom vandringsprojekten. Ett steg mot utveckling och samordning av området för hela Gotland har möjliggjorts via Friluftslivsrådet som Länsstyrelsen och Region Gotland tillsammans startat. Vid senaste mötet i mars redovisade Länsstyrelsen och Region Gotland en gemensamt framtagna GAP analys gällande arbetet som följs upp i enkäten Sveriges främsta friluftskommun och det arbete som idag görs (se bilaga 1). Slutsatserna i den analysen visar på några

viktiga prioriteringar som regionen behöver göra för framtiden för att förbättra sitt arbete inom området;

1. Utveckla en strategisk friluftspan.
2. Säkra finansiering och budget för en friluftssamordnare för att driva arbetet med friluftsliv på Gotland.
3. Öka kunskapen om den nuvarande tillgänglighetsstatusen och arbeta för att förbättra den.
4. Stärka medborgardialog och samverkan.
5. Förbättra datainsamling och uppföljning för planering.

Inrättandet av en tjänst som friluftssamordnare på 100% beräknas kosta 800 000 kronor i personalkostnader och 200 000 kr i omkostnader/verksamhetsmedel för exempelvis Naturkartan, kommunikationsmaterial, OH, vandringsnätverk m.m. Denna funktion kan framåt också söka medel för att växla upp denna satsning. En friluftssamordnare bör framåt vara placerad på kultur- och fritidsavdelningen inom regionstyrelseförvaltningen där de vandringsprojekt, samordning av friluftslivsråd, och annan samverkan med föreningar och företag inom fritidsområdet finns. Det är dock fortsatt viktigt att samverkan med avdelningen för regional utveckling kvarstår ihop med en utvecklad samordning med andra förvaltning.

Betydande framsteg har gjorts inom de projekt som regionen genomfört inom området. Dessa har dock varit beroende av projektbaserad finansiering och inget arbete har i dagsläget kunnat tas in i ordinarie drift. Konstateras kan att det också saknas en strategisk riktning i regionen i form av en friluftslivspan. Med en samordnare på plats kan denna plan realiseras och ligga till grund för det samlade arbetet.

Regionstyrelseförvaltningens samlade bedömning är att det är avgörande att etablera en permanent friluftssamordnare för att integrera projektresultat i den ordinarie verksamheten, övervaka långsiktig utveckling och underhåll av leder och nätverk samt säkerställa strategisk planering för friluftslivets alla delar inom en kommun men även i relation till omvärlden.

Friluftssamordnare är en roll som är vanlig inom kommuner och en förutsättning för att strategisk utveckling sker mot de mål och styrdokument som finns. Effekten av arbetet är i slutändan en bättre folkhälsa, stärkt attraktionskraft, plats- och destinationsutveckling och en mer hållbar, inkluderande friluftsupplevelse som gynnar både invånare och besökare.

Tillskjuts inte medel i ram för friluftssamordnaren kommer inte fler projekt kunna sökas hos till exempel Naturvårdsverket då en kommun behöver ha egen finansiering i jämförelse med det man söker. Vidare kommer inte heller någon resurs för samordning av Friluftslivsrådet kunna säkerställas. Slutsatsen

kan därför dras att det arbete som lagts ner genom projektfinsiering kommer behöva avslutas och inga nya arbeten och utveckling kan påbörjas.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att årliga medel om 1,0 miljoner kronor (mnkr) tillskjuts regionstyrelsen från och med 2026.

Bedömning

Betydande framsteg har gjorts inom de projekt som regionen genomfört inom friluftsområdet. Dessa har dock varit beroende av projektbaserad finansiering och inget har i dagsläget kunnat tas in i ordinarie drift. Eftersom varje projekt är finansierat för en specifik tidsperiod och/eller syfte kan det finnas begränsad kontinuitet och samordning mellan projekten. Detta kan hämma långsiktig planering, minska samarbetsmöjligheter mellan aktörer och förhindra utvecklingen av integrerade system eller strategier. Det sker ett arbete inom friluftslivsområdet idag inom regionen men potentialen är stor och behovet av samordning och operativt arbete specifikt för området är stort. Det saknas också strategisk inriktning i form av en friluftslivsplan.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer därför att det är avgörande att etablera en permanent friluftsamordnare för att integrera projektresultat i den ordinarie verksamheten, övervaka långsiktig utveckling och underhåll av leder och nätverk samt säkerställa strategisk planering för friluftslivets alla delar inom en kommun men även i relation till omvärlden.

Som finns beskrivet är det här en roll som är vanlig inom kommuner och en förutsättning för att strategisk utveckling sker mot de mål och styrdokument som finns men i slutändan för en bättre folkhälsa, stärkt attraktionskraft, utvecklad destination och en mer hållbar och inkluderande friluftsupplevelse som gynnar både invånare och besökare.

Goda möjligheter till rekreation bedöms vara en viktig förutsättning för att stärka Gotlands attraktivitet som livsplats och därmed öka inflyttningen. Tillgång till natur, friluftsområden, kustmiljöer och kulturupplevelser bidrar till hög livskvalitet – en aspekt som väger allt tyngre när människor väljer bostadsort. För många målgrupper, såsom barnfamiljer, distansarbetande och seniorer, är möjligheten till återhämtning, rörelse och meningsfull fritid avgörande för beslutet att bosätta sig på en plats. Gotlands unika miljöer ger goda förutsättningar för detta, vilket bör lyftas fram och vidareutvecklas som en strategisk del i regionens arbete med kompetensförsörjning och befolkningstillväxt. Arbetet kring området bedöms inte kunna prioriteras med befintliga resurser.

Tillskjuts inte medel i ram för friluftsamordnaren bedömer regionstyrelseförvaltningen det som svårt att söka fler projekt inom området hos t.ex. Naturvårdsverket då en kommun behöver ha egen finansiering in i projektet. Vidare kommer inte heller någon resurs för Friluftslivsrådet kunna säkerställas. Slutsatsen kan därför dras att det arbete som lagts ner genom

projektfinansiering kommer att behöva avslutas och inga nya arbeten eller utvecklingsinitiativ kommer att kunna påbörjas.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att årliga medel om 1,0 mnkr tillskjuts regionstyrelsen från och med 2026.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Angelica Andersson Fihn, avdelningschef kultur och fritid, regionstyrelseförvaltningen.

Meit Fohlin (S) yrkar att första punkten i förslaget till beslut:

- Regionstyrelsen tilldelas ett ramtillskott om 1,0 mnkr för tillsättande av friluftssamordnare enligt förslag,

ändras till att regionstyrelsen tar emot information om äskandet i ärendet och att beslut om budget fattas i ärendet Mål och budget 2026-2028.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag med eget ändringsyrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsen 2024-03-27 § 93

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-25

Bilaga 1 Gap-analys, Friluftskommun

Bilaga 2 Uppdragsbeskrivning friluftssamordnare

RS AU § 147 Återrapportering av uppdrag. Förslag till framtida användning av nuvarande Solbergabadet

Ärendenummer: RS 2025/618

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande.

Sammanfattning

I april 2022 fick regionstyrelseförvaltningen uppdraget att inleda ett förstudiearbete kring nuvarande Solbergabadet som en tänkbar mötesplats för kulturen. Förstudiearbetet har pågått i tre år, förslag på lokalens har ytor tagits fram och dialoger har ägt rum med ett flertal parter. Utifrån behovet av en permanent, central placering för ungkulturen och den fria professionella kulturens långvariga behov av lokaler för scenkonst, har en verksamhetsidé om huset växt fram - en fullt ut anpassad lokal för kulturen som inte utesluter andra aktörer eller användningsområden. Förslaget utgår från det underlag som 2024 togs fram av teknikförvaltningen kompletterat med en fördjupad förstudierapport och en verksamhetsbeskrivning med driftskostnader och kostnader för verksamhetsanpassningar.

Målet är att skapa en attraktiv och inkluderande kulturmötesplats med låga trösklar som är angelägen för hela Gotland. Här får ungkulturhuset Fenix en permanent hemvist med hängytor, replokaler, skaparverkstäder och scener. Här får dansområdet tillgång till både repetitionslokal och scen liksom det utbud av scenkonst som ingår i kulturgarantin för Visbys skolor. Här får kultur- och föreningslivet (och andra aktörer) tillgång till en bokningsbar, mellanstor och fullt utrustad scen.

Det stora bassängrummet blir husets hjärta. I förslaget läggs ett golv på bassängen i nivå med vattenytan som möjliggör en yta på totalt ca 400 kvm, där ett flertal scenlösningar kan uppstå. Lokalerna ska vara bokningsbara och tillgängliga cirka 50 % av tiden för det fria kulturlivet, kulturinstitutionerna eller övriga aktörer. Även om lokalerna kommer att vara anpassade efter framför allt kulturens behov, gör husets flexibla möjligheter att även andra typer av aktiviteter kan äga rum här, tex mässor, föreläsningar, möten eller andra fritids- eller föreningsaktiviteter. I dialogen kring lokalbehov har inte bara kulturlivets aktörer hörts utan även aktörer som RF-SISU Gotland och Visby Centrum.

Huset bemannas av ungkulturverksamhetens personal men ytterligare tre funktioner behövs. En verksamhetsledare/koordinator, en teknisk samordnare och en tekniker/vaktmästare ingår i driftsbudgeten. Idag saknas teknisk kompetens kring ett flertal av regionens samlingslokaler. På sikt är denna kompetensbrist fördyrande och snabbar på slitaget kring de investeringar som

görs. Tillgång till teknisk kompetens på plats har efterfrågats av aktörerna som ingått i förstudien.

Det befintliga underlaget från förstudien 2024 av Tengboms arkitekter kvarligger, då det fortfarande ger en god bild av förslaget. De förändringar som skett i det justerade förstudiedirektivet handlar främst om de flexibla scenlösningar som nu föreslås. Den totala kostnaden för ombyggnad av nuvarande lokaler beräknas till 62,4 miljoner kronor, mnkr (2024 års nivå, se bilaga 2). Därutöver tillkommer verksamhetsanpassningar för 9,9 mnkr (se bilaga 1). Driftskostnader uppgår till 11,2 mnkr. Driftsnettot på det nya badhuset beräknas bli 9,9 mnkr per år. Ramförstärkning krävs med 7,2 mnkr från och med 2029. Till följd av uppkomna rivningskostnader för bassängen krävs en driftskostnad på 4 mnkr. Denna engångskostnad uppstår 2028. Därav krävs en ramförstärkning med motsvarande belopp för 2028.

En intäktskalkyl har gjorts baserat på dialog med kulturaktörer samt en uppskattning utifrån hur arrangörslivet 2025 ser ut. En räknemodell (i fyra nivåer för taxor och avgifter) har tagits fram som bygger på husets faktiska kostnader, ytstorlekar, jämförelser med regionens övriga taxor och avgifter och liknande taxor och avgifter i andra kommuner.

Investeringsmedlen fördelas mellan åren 2026-2029. För att mer rättvist och utifrån projektets karaktär möta behovet av medel per år, bör regionstyrelseförvaltningen årligen (från 2026 och fram till överlämning till verksamheten) återkomma till budgetberedningen med en avstämning. Investeringsmedlen fördelas preliminärt enligt följande under projektet:

Investeringsmedel i fastighet

2026: 1,5 mnkr (2,5%)

2027: 4,7 mnkr (8%)

2028: 35 mnkr (60%)

2029: 17,2 mnkr (30%)

Verksamhetsanpassningar

2028: 5 mnkr

2029: 5 mnkr

Driftsmedel

2028: 4 mnkr (engångskostnad, rivning)

2029 och framåt: 7,2 mnkr (verksamhetsstart)

Bedömningen är att det går att bygga om nuvarande Solbergabadet till ett kulturhus enligt förslaget. Byggnadens ursprungliga karaktär bibehålls och tillgängligheten, oavsett funktionsnedsättning, förbättras. Scenen blir ändamålsenlig för musik, teater och dans enligt Riksteaters klassning för en gul scen, vilket möjliggör både fler gästspel och en utökning av dagens kulturutbud. Byggnaden kommer dessutom att spela en avgörande roll för

dansområdets utveckling och kulturlivet får tillgång en mellanstor scen och efterfrågade replokaler för unga i en tid då studieförbundens lokaler minskar. Scenen är även en särskilt intressant plats för Gotlandsmusiken som saknar en fast spelscen i Visby. Att utveckla och rusta en arkitektoniskt unik byggnad i Visby till ett kulturhus är att också tillvarata ett modernt kulturarv och samtidigt tillföra ett nytt innehåll i stadsbilden som kompletterar det nya Solbergabadet och de kommersiella verksamheter som finns i Östercentrum.

Det främsta skälet till att satsa på en transformering av nuvarande Solbergabadet till en kulturmötesplats är för att sätta fokus på målgruppen unga och unga vuxna. En centralt placerad ungekulturverksamhet nära Östercentrum och busstationen kan utgöra en viktig del i Region Gotlands brottsförebyggande arbete och fånga upp unga över hela Gotland med möjligheter till gemenskap, upplevelser, rörelse och kreativ utveckling. Synergier finns med närheten till Solbergaskolan, med huset som en användbar plats för undervisning, rörelse och utåtriktade aktiviteter. Framför allt erbjuds eleverna en trygg plats att kunna vara på efter skoltid.

Den målgrupp som enligt statistiken mår sämst i samhället idag är också den grupp som står längst bort från kulturutbudet på Gotland - unga och unga vuxna. I barnrapporten för 2025 anger Bris att antalet unga som tar kontakt med Bris har ökat och att samhället brister i att skapa en trygg uppväxt för många barn och unga idag. I medborgarenkäten på Gotland från 2024 är det stor efterfrågan på mötesplatser för unga. Av alla resultat i medborgarenkäten i avsnittet kultur, bibliotek och mötesplatser, så är mötesplatser för unga det som får lägst betyg.

En satsning på en fysisk lokal i Visby med fokus på ungekultur nära busstationen, Östercentrum och en av Gotlands största skolor träffar flera mål i såväl den regionala utvecklingsstrategin som Gotlands kulturplan 2025-2028. Den främjar samhällsutvecklingen, stärker det brottsförebyggande och hälsofrämjande arbetet, ökar Gotlands attraktionsvärde och förser det gotländska kulturlivet med en efterfrågad lokal för framför allt scenkonst.

Med utgångspunkt i kulturplanen har satsningen potential att leva upp till samtliga tio mål i Kulturplan 2025-2028, med fokus på ökad delaktighet och att nå nya målgrupper. Det svaga området dans stärks, fler ändamålsenliga lokaler för kultur tillskapas, framförallt där barn och unga kan skapa och möta kultur. Det är också ett sätt att stödja professionella arrangörer och kulturskapare, skapa föryngring i föreningslivet och säkerställa en plattform för morgondagens kulturskapare.

Regionstyrelsen beslutade 2025-04-22, § 178 att ärendet överlämnas till budgetberedningen och att föreslaget äskande hanteras tillsammans med övriga nämnders äskanden.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår följande beslut i regionfullmäktige:

- Nuvarande Solbergabadet byggs om till ett kulturhus utifrån regionstyrelseförvaltningens förslag.
- En preliminär investeringsbudget på 72,3 miljoner kronor läggs in i investeringsplanen för åren 2026-2029.
- 4 miljoner kronor läggs i driftsbudget för 2028 för rivning. 7,2 miljoner kronor i utökat driftsbudgetanslag till regionstyrelsen läggs in i resultatplanen från och med år 2029.

Bedömning

Utifrån det förstudiearbete som genomförts på teknikförvaltningen och regionstyrelseförvaltningen är bedömningen att det går att bygga om nuvarande Solbergabadet till ett kulturhus enligt förslaget.

I förslaget bibehålls byggnadens ursprungliga karaktär och tillgängligheten för personer oavsett funktionsnedsättning förbättras. Byggnaden blir ändamålsenlig för eget skapande och musik, teater och dans enligt Riksteaters klassning för en gul scen. En önskad mellanstor scen för kulturlivet möjliggörs liksom efterfrågade replokaler för unga i en tid då studieförbundens resurser minskar. Byggnaden kommer att spela en avgörande roll för det i Kulturplan 2025-2028 utpekade svaga dansområdet som får en fysisk plats, och är även en särskilt intressant plats för Gotlandsmusiken som saknar en fast spelscen i Visby. Solbergaskolan har också specifikt uttryckt ett intresse för danslokalen som plats för rörelse.

Nuvarande Solbergabadet ritades av Göran Dahlstrand, invigdes 1961 och beskrevs då som ”det modernaste badhus som någonsin uppförts”. Det är ett fint exempel på 60-tals arkitektur och en signaturbyggnad i Visbys moderna stadskärna. Fokus i förslaget har legat på att ge plats för husets nya funktioner och samtidigt återbruka och bevara så stor del av husets unika karaktär. Att utveckla och rusta byggnaden är att tillvarata ett modernt kulturarv och samtidigt tillföra ett nytt innehåll i stadsbilden som kompletterar och stimulerar de kommersiella verksamheterna i Östercentrum. Husets fasad mot söder får ny exponering och tillför nytt innehåll till det lilla torg som planeras vid nya Solbergabadet. Byggnaden har fått sitt utseende för att vara en öppen och offentlig plats och genom att bli ett kulturhus kan den förbli det.

Närheten till Solbergaskolan ger många möjligheter till samarbeten med huset som en användbar plats för undervisning och utåtriktade aktiviteter. Möjligheten att satsa på en dansprofil kan bli verklighet och samarbete med skolans musikklasser skulle vara naturligt. Men framför allt erbjuder eleverna en trygg plats att kunna vara på efter skoltid.

Den målgrupp som enligt statistiken mår sämst i samhället idag är också den som står längst bort från kulturutbudet på Gotland - unga och unga vuxna. Idag vittnar polisen om att det på Gotland pågår rekrytering av unga till

gängkriminalitet och är ute i skolor på hela Gotland och informerar i förebyggande syfte.

En centralt placerad och anpassad kulturmötesplats för framförallt unga bygger motståndskraft, stärker sociala band och utvecklar ungas färdigheter och möjligheter att ta plats i samhället. Med gemenskap, meningsfulla aktiviteter och vuxen närvaro erbjuds alternativ till droger och kriminalitet. En ungkulturverksamhet nära Östercentrum ökar tryggheten efter skoltid och är en viktig aktör i det brottsförebyggande arbetet på Gotland i samarbete med fältfritidsledare, polis och socialtjänst.

Bedömningen är att förslaget stärker barnperspektivet på kulturen på Gotland, ökar kvaliteten på kulturutbudet för barn och unga och ökar deltagandet i kulturlivet för personer med funktionsnedsättningar. Ur ett geografiskt perspektiv innebär kulturhusets placering med närheten till landsbygdstrafikens bussar att Solberga kulturhus är relevant även för resten av Gotland. Då unga är mer kulturaktiva än befolkningen i sin helhet bör det finnas likvärdigare möjligheter för unga att få utöva och ta del av kultur tillsammans med andra. För många barn och unga på Gotland, så är den kultur de får uppleva på Gotland den enda kultur de får uppleva, då det inte enkelt går att ta sig till en närbelägen kommun för att ta del av ett annat kulturutbud eller få ägna sig åt skapande på fritiden.

Förslaget får en ekonomisk konsekvens och ryms inte inom befintlig budget trots att två befintliga verksamheter med ekonomi förläggs här (ungkulturverksamhet och danslokal). En kostnad för rivning och behov av ramutökning på 4 mnkr uppstår 2028 och från 2029 behov av ramutökning med ca 7,2 mnkr årligen, där tre nya tjänster bedöms behövas för att driva huset. Det nya Solbergabadet invigs 2027. Att inte gå vidare med förslaget innebär också kostnader - att utreda alternativa användningsområden och ombyggnader. Det innebär också driftskostnader som idag ännu inte är kända.

Ett jämställdhetsperspektiv att ta med i beräkningen är behovet av insatser och lokaler för dans. Dans är ett kulturuttryck som ca 37 % unga ägnar sig åt varje månad (enligt MYKA:s rapport) men som saknar platser med ändamålsenliga lokaler (rätt typ av golv, speglar mm) för såväl professionell daglig träning, framträdanden som självorganiserad fritidsaktivitet jämfört med andra idrotter eller former av rörelse. Fler tjejer än killar är aktiva inom dans. När idrottsrörelsen har svårt att bibehålla idrottsaktiva tonåriga tjejer väger dansen upp.

En satsning på ett (ung)kulturhus i Visby träffar flera mål i såväl Regional utvecklingsstrategi som Gotlands kulturplan 2025-2028. Den främjar samhällsutvecklingen, stärker det brottsförebyggande och hälsofrämjande arbetet, ökar Gotlands attraktionsvärde och förser det gotländska kulturlivet med en ändamålsenlig lokal för scenkonst. Med utgångspunkt i kulturplanen har satsningen potential att leva upp till samtliga tio mål i kulturplanen, med

fokus på ökad delaktighet, fler lokaler finns tillgängliga och att nå nya målgrupper. Satsningen stärker det svaga området dans, breddar kulturutbudet, skapar en ny offentlig kulturmötesplats där även unga kan arrangera för unga. Det är också ett sätt att stödja arrangörer och kulturskapare, skapa förnyring i föreningslivet och säkerställa en plattform för morgondagens kulturskapare och invånare.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Paola Ciliberto, enhetschef kultur, regionstyrelseförvaltningen.

Saga Carlgren (V) yrkar att andra beslutspunkten i regionstyrelseförvaltningens förslag ändras till att äskandet tas emot och att beslut fattas i samband med beslut om budget.

Ordförande föreslår att ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande i syfte att regionstyrelseförvaltningen ska ta fram förslag till formulering av beslut där beslut om driftbudget fattas i ett senare skede.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-22

Bilaga 1. Verksamhetsbeskrivning och driftskostnader Solberga kulturhus

Bilaga 2. Förstudierapport Framtida användning Solbergabadet (efter justerat förstudiedirektiv 2024)

Bilaga 3. Förstudie Arkitektförslag

Regionstyrelsen 2025-04-22, § 178

RS AU § 148 Antagande och implementering av nytt stödsystem på fritidsområdet

Ärendenummer: RS 2023/639

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Regionfullmäktige antar ”Regler för stöd inom fritidsområdet” enligt regionstyrelsens förslag (alternativ B) att gälla från och med den 1 januari 2026.

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Information om äskandet tas emot. Beslut om budget fattas i ärendet Mål och budget 2026-2028.
- Under förutsättning att regionfullmäktige beslutar i enlighet med regionstyrelsens förslag ovan beslutar regionstyrelsen att anta ”Riktlinjer för stöd på fritidsområdet” (alternativ B) att gälla från och med den 1 januari 2026.

Sammanfattning

Regionstyrelseförvaltningen har genomfört en bidragsöversyn inom kultur- och fritidsområdet för att revidera bidragsbestämmelser och skapa tydliga strukturer för arbetsprocesser och kvalitetssäkring. Efter att ha granskat kulturens område föreslås nu ett förslag för fritidsområdet, vilket inkluderar nya regler och riktlinjer som föreslås gälla från den 1 januari 2026.

En omfattande kartläggning och omvärldsanalys genomfördes, där Gotlands nuvarande bidragssystem jämfördes med Gävle, Karlskrona, Nyköping och Örnsköldsvik. Dialoger med fritidsaktörer, politiska referensgrupper och föreningar identifierade områdets behov. Regionstyrelseförvaltningen använde dessa insikter för att utveckla ett nytt stödsystem med fokus på jämlikhet, likvärdighet, jämställdhet, tillgänglighet och bredd/spets.

Målet är att stödet ska uppmuntra och underlätta en aktiv fritid, i linje med mål i Region Gotlands utvecklingsstrategi "Vårt Gotland 2040" och Fritidsplanen, vilka syftar till att öka rörelse bland prioriterade målgrupper (barn och unga 7-20 år, personer med funktionsnedsättning samt 65+).

Under arbetet hölls cirka 40 dialogmöten med politiker, föreningar och organisationer. Dessa inspel ledde till förslaget om ett nytt bidragssystem uppdelat i tre huvudkategorier:

1. Anläggningsstöd

- Subventionerad hyra i regionens anläggningar.
- Stöd för drift av anläggningar.
- Investeringsstöd.

- Hyresstöd.

2. Verksamhetsstöd

- Aktivitets- och medlemsstöd.
- Resestöd.

3. Utvecklingsstöd

- Utvecklingsprojekt.
- Arrangemang.
- Representationsstöd.
- Stipendier för unga.
- Fritidspris.

Förändringar jämfört med tidigare bidragssystem:

- Driftstödet likriktas så att alla föreningar som driver egna anläggningar får ersättning utifrån samma kostnadsurval.
- Hyresstöd införs enligt samma principer som driftstödet.
- Medlemsstöd ges till prioriterade målgrupper enligt Fritidsplanen.
- Aktivitetsstödet för pensionärsverksamhet utökas och fördubblas för verksamhet riktad till personer med funktionsnedsättning.
- Resestödet utvidgas så att medföljande ledare får stöd för alla resor.
- Nuvarande Representationsstöd omvandlas till ett resultatbaserat stöd för elitidrottare, inklusive individuella idrottare.
- Ett nytt stipendium för unga 15-20 år införs för att stödja individuell utveckling inom fritidsområdet.
- Region Gotlands Fritidspris ersätter tidigare priser och får ett bredare anslag.
- Tidigare distriktsstöd för pensionärs- och funktionsrättsföreningar avvecklas för att istället öka aktivitets- och medlemsstödet.
- Samordning inom funktionsrättsområdet.

Funkisam Gotlands tidigare budgetstöd avskaffas för att göra bidragssystemet tydligare och mer transparent. Ett nytt verksamhetsstöd till samordnande föreningar införs med koppling till Region Gotlands utvecklingsstrategi. Ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) kan på sikt ersätta detta verksamhetsstöd. Sociala föreningar som bedriver viktigt samhällsstöd har saknat tydliga kriterier för verksamhetsstöd. Ett nytt förslag med kvantitativa och kvalitativa principer har tagits fram och förankrats i beredningsgruppen. Målet är att koppla dessa stöd till Region Gotlands sociala hållbarhetsstrategi.

Förslaget var på remiss mellan 25 oktober och 30 november 2024. Totalt inkom 21 remissvar från föreningar, politiska partier och organisationer. Svaren sammanställdes och ledde till vissa justeringar av förslaget.

Det nya bidragssystemet föreslås träda i kraft den 1 januari 2026. En implementering i sin helhet kräver en ramförstärkning på 10,5 mnkr från och med år 2026 för att fullt ut finansieras enligt alternativ A. Om hela beloppet inte kan tillföras föreslås en implementering enligt antingen alternativ B eller C.

Alternativ A:

- Full implementering med 10,5 mnkr, varav 4,5 mnkr till drift- och hyresstöd, 3 mnkr till verksamhetsstöd och 3 mnkr till övriga stöd.

Alternativ B:

- Partiell implementering med 3,15 mnkr till driftstöd (2 mnkr), aktivitets- och medlemsstöd för 65+ och funktionsrättsrörelsen (600 tkr), verksamhetsstöd för funktionsrättsområdet (150 tkr), Stöd till sociala föreningar (100 tkr) och hyresstöd för mindre föreningar (300 tkr).

Alternativ C:

- Ingen ramförstärkning, vilket innebär att endast sociala föreningars och verksamhetsstöd till samordnande föreningar inom funktionsrättsområdet implementeras.

Regionstyrelseförvaltningens bedömning är att Alternativ A motsvarar fritidsaktörernas behov och uppfyller de politiska målsättningarna om ett rättvist och långsiktigt hållbart bidragssystem inom fritidsområdet.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen har genomfört en omfattande remissrunda och dialogprocess kring det nya bidragssystemet och bedömer att förslaget är väl förankrat. Synpunkter från remissvaren har beaktats och regionstyrelseförvaltningen anser att systemet bör genomföras enligt förslaget. Eftersom det ekonomiska läget är ansträngt har tre olika implementeringsalternativ tagits fram, där alternativ A till fullo bedöms uppfylla samtliga kriterier för ett rättvist och långsiktigt hållbart bidragssystem.

Alternativ A kräver en ramförstärkning på 10,5 mnkr från och med år 2026 och möjliggör en full implementering. Det skulle leda till mer hållbar driftsekonomi för föreningar med egna anläggningar och öka kostnadstäckningen till cirka 70 %. Hyresstöd skulle införas för föreningar som hyr lokaler, vilket skulle bidra till ökad likvärdighet mellan olika föreningsformer. Vidare skulle verksamhetsstödet ökas, och ett nytt medlemsstöd skulle införas för att stärka medlemsrekryteringen och föreningsengagemanget. Stödsystemet skulle även inkludera ett talangstipendium och ett fritidspris, samt permanenta Regionmiljonen – ett utvecklingsstöd för föreningar. Andra bidragsformer, såsom resestöd, arrangemangsstöd, investeringsstöd och representationsstöd, skulle förstärkas, och ett övernattningsstöd skulle införas.

Med hänsyn till Region Gotlands ekonomiska läge har förvaltningen även tagit fram Alternativ B, där fokus ligger på föreningar med egna anläggningar. En ramförstärkning på 2 mnkr skulle höja driftstödet och ge 60 % kostnadstäckning. Detta skulle förbättra ekonomin för de flesta föreningar, även om 13 av 46 anläggningar skulle få ett något lägre stöd än tidigare. Ett övergångsstöd föreslås för att mildra konsekvenserna. Dessutom prioriteras höjning och reformering av aktivitetsstödet för 65+, som i nuvarande system endast ges till pensionärsföreningar. Förvaltningen vill även införa ett medlemsstöd för 65+, initialt begränsat till pensionärsföreningar. Ett annat fokusområde är stöd till funktionsrättsföreningar, där ett nytt verksamhetsstöd för samordnande föreningar föreslås samt ett att hyresstödet kan initieras med fokus på mindre föreningar med stora anläggningsbehov.

Alternativ C innebär att ingen ramförstärkning beviljas. I detta scenario skulle endast stödet till sociala föreningar och verksamhetsstödet till funktionsrättsrörelsen kunna införas. Övriga förändringar skulle skjutas upp tills ekonomin tillåter det. Förvaltningen varnar för att om nya bidragssystemet skulle implementeras till fullo utan mer resurser kan detta leda till att vissa anläggningar och föreningar slås ut, eftersom driftstödet omstruktureras och vissa bidrag avskaffas.

Samtliga beräkningar bygger på prognoser och uppgifter från föreningarna, och uppföljning kommer att ske efter implementeringen.

Regionstyrelseförvaltningen anser att det nya bidragssystemet skapar bättre måluppfyllelse i linje med Region Gotlands mål ibland annat Vårt Gotland 2040 och Fritidsplan. Genom att premiera aktivitet framför administration och skapa transparens i bidragsfördelningen stärker det föreningslivet och främjar en hållbar fritidsinfrastruktur. Statsstödsreglerna efterföljs bättre genom en mer enhetlig hantering av driftstödet, och införandet av hyresstöd förbättrar förutsättningarna för föreningar utan egna anläggningar.

Regionstyrelseförvaltningens bedömning är att Alternativ A motsvarar fritidsaktörernas behov och uppfyller de politiska målsättningarna om ett rättvist och långsiktigt hållbart bidragssystem inom fritidsområdet.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Per Wallstedt, fritidsstrateg, regionstyrelseförvaltningen.

Meit Fohlin (S) yrkar att andra punkten i förslaget till beslut:

- Regionfullmäktige beslutar att tilldela regionstyrelsen ett ramtillskott om 10,5 miljoner kronor från och med år 2026 för implementering av det nya systemet för stödgivning på fritidsområdet.

ändras till att regionstyrelsen tar emot information om äskandet i ärendet och att beslut om budget fattas i ärendet Mål och budget 2026-2028.

Meit Fohlin (S) yrkar att första och tredje beslutspunkten ändras till följande:

- Regionfullmäktige antar ”Regler för stöd inom fritidsområdet” enligt regionstyrelsens förslag (alternativ B) att gälla från och med den 1 januari 2026.
- Under förutsättning att regionfullmäktige beslutar i enlighet med regionstyrelsens förslag ovan beslutar regionstyrelsen att anta ”Riktlinjer för stöd på fritidsområdet” enligt regionstyrelsens förslag (alternativ B) att gälla från och med den 1 januari 2026.

Ordförande ställer proposition på egna yrkanden och finner att de bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-22

Bilaga 1. Regler för stöd inom fritidsområdet

Bilaga 2. Riktlinjer för stöd inom fritidsområdet

Bilaga 3. Remissvar och samtliga synpunkter

Bilaga 4. Förändringstabell

Bilaga 5. Regler för stöd inom fritidsområdet, alternativ B

Bilaga 6. Riktlinjer för stöd inom fritidsområdet, alternativ B

Bilaga 7. Regler för stöd inom fritidsområdet. Alternativ C

Bilaga 8. Riktlinjer för stöd inom fritidsområdet, alternativ C

Regionstyrelsen 2025-04-22, § 181

RS AU § 149 Föreningsbidrag för gymnastikhall Visbygymnasterna

Ärendenummer: RS 2025/625

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Regionfullmäktige beslutar att det i resultatplanen införs ett ramtillskott om 1 miljon kronor till regionstyrelsen från och med år 2027 avseende utökat föreningsbidrag för gymnastikhall.

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Under förutsättning att regionfullmäktige beslutar i enlighet med regionstyrelsens förslag ovan beslutar regionstyrelsen att år 2026 tilldela Visbygymnasterna föreningsbidrag om 1,5 miljoner kronor till hyra av gymnastikanläggning. 1 miljon kronor finansieras genom att regionstyrelsen godkänner ändrad användning av tidigare tilldelat extra bidrag för hyresdeponi. 0,5 miljoner kronor finansieras inom ram.

Sammanfattning

Visbygymnasterna har länge haft behov av en större och permanent anläggning. Deras verksamhet är omfattande och har en lång kö av barn som vill delta, men begränsningar i tid, plats och resurser gör att föreningen inte kan ta emot fler. I dagsläget använder Visbygymnasterna Wisbygymnasiets idrottshall, vilket innebär att all utrustning måste ställas fram och tillbaka inför varje träning – en både slitsam och riskabel process. Behovet av en egen anläggning har tidigare fastställts, och föreningen har redan beviljats ett driftstöd för en framtida hall.

Sedan år 2018 har ett av huvudalternativen varit en samlokalisering med en padelplanläggning på idrotts- och rekreatiomsområdet på Visborg. Marken tillhör Region Gotland, och processen för att överlåta den till en exploatör inleddes. Markanvisningen var i slutskedet, men exploatören inkom aldrig med det överenskomna underlaget för finansiering och bankgaranti. Detta ledde till att markanvisningen förföll den 31 juli 2024, och marken återgick till Region Gotland.

Efter att projektet på Visborg inte blev av har Visbygymnasterna nu identifierat en annan lösning: en befintlig lokal på Hangarvägen 4. Lokalen används idag för padel och annan idrott, men behöver anpassas för gymnastikverksamhet.

De planerade åtgärderna innefattar bland annat:

- Isolering och tätning av ytterväggar.
- Flytspackling av golv.
- Nytt omklädningsrum och handikaptoalett.
- Förbättring av värme och ventilation.

- Anpassning av groplandningar och förrådsdel.
- En tillbyggnad på 300 kvm för verksamhet som inte kräver full takhöjd.

Ansökan om förhandsbesked för vissa byggåtgärder har lämnats in till Region Gotland i januari 2025. Föreningen bedömer att de kan flytta in under 2025 och ha full verksamhet från 2026.

Kostnaderna för den nya anläggningen uppskattas till 2 052 960 kr per år i driftkostnad, där föreningens egen del uppgår till 552 960 kr. Ett beviljat driftstöd på 500 000 kr finns redan, men föreningen ansöker om ytterligare 1 000 000 kr i driftstöd för att täcka det fulla behovet.

Under 2025 klarar föreningen hyran med nuvarande driftstöd. Tidigare hade de fått tillåtelse att använda ett driftstöd om 1 008 000 kr som hyresdeponi i den planerade Visborgsanläggningen. De ansöker nu om att få använda dessa pengar till hyra för 2026, vilket skulle innebära att utbetalning av utökat driftstöd blir aktuellt först från 2027.

Regionstyrelseförvaltningen anser att behovet av en ny anläggning för Visbygymnasterna är tydligt och att en ändamålsanpassad hall skulle innebära att fler barn och unga kan delta i gymnastik. Detta stärker även Region Gotlands mål om ökad fysisk aktivitet.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att projektet är genomförbart, förutsatt att föreningen får det utökade driftstödet och tillåtelse att använda hyresdeponin för 2026. Regionstyrelseförvaltningen rekommenderar att driftstödet höjs med 1 miljon kronor (mnkr) från 2027, vilket skulle ge ett totalt stöd på 1,5 mnkr per år. Beslut om utökad ram behöver tas nu för att ge föreningen möjlighet att skriva på ett långsiktigt avtal.

Regionstyrelsen beslutade 2025-04-22, § 180 att ärendet överlämnas till budgetberedningen och att föreslaget äskande hanteras tillsammans med övriga nämnders äskanden.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att behovet av ny anläggning för Visbygymnasterna är sedan länge fastställt. Det är en stor verksamhet där barn står i kö för att vara med. För att kunna tillgodose det behovet behöver föreningen en ny anläggning att bedriva verksamheten. Efter att ha varit nära med utvecklingen av en kombinerad gymnastik- och padelhall har föreningen nu hittat en genomförbar lösning med att verksamhetsanpassa en befintlig anläggning till föreningens behov. Förvaltningen bedömer att genomförandegraden är hög i detta projekt, förutsatt att föreningen får utökat driftstöd och möjlighet att använda hyresdeponin till hyra under 2026. En ändamålsanpassad anläggning för Visbygymnasterna skulle betyda mer verksamhet och fler barn och unga som får möjlighet att vara med och därmed röra på sig med. Det innebär även en större måluppfyllelse för Region

Gotlands rörelsemål från den regionala utvecklingsplanen, regionstyrelsens nämndmål och Fritidsplanen.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer även att föreningen bör få använda hyresdeponin till hyra för 2026 och att hyresstödet bör utökas med 1 mnkr från 2027 för att bli sammanlagt 1,5 mnkr.

Föreningens önskan att säkerställa stödets kvarvarande så länge som föreningen hyr hallen bedömer förvaltningen att det inte går att säkerställa med beslut. Budget fastställs på årlig basis, men med ett beslut i regionfullmäktige med ett stöd till Visbygymnasterna finns dessa medel avsatt i regionstyrelseförvaltningens ram. Förändring av den kräver ett nytt politiskt beslut.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Per Wallstedt, fritidsstrateg, regionstyrelseförvaltningen.

Meit Fohlin (S) yrkar att första punkten i förslaget till beslut ändras på så sätt att föreslaget ramtillskott införs i resultatplanen för regionstyrelsen från och med år 2027.

Saga Carlgren (V) yrkar bifall till regionstyrelseförvaltningens förslag med Meit Fohlins (S) ändringsyrkande.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag med eget ändringsyrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-22

Bilaga 1. Skrivelse, Gymnastikhall i Hangaren, Visbygymnasterna 2025-01-30

Regionstyrelsen 2025-04-22, § 180

RS AU § 150 Verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031

Ärendenummer: RS 2025/574

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Regionfullmäktige godkänner budget för verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031 om högst 13 400 000 kr för åren 2026-2031. Medlen läggs in i resultatplanen för åren 2027-2031 enligt följande:
 - 2027 – 900 000 kr.
 - 2028 – 1 400 000 kr.
 - 2029 – 1 800 000 kr.
 - 2030 – 3 300 000 kr.
 - 2031 – 5 300 000 kr.

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Information om äskandet för år 2026 tas emot. Beslut om budget fattas i ärendet Mål och budget 2026-2028.
- Regionstyrelsen beslutar att år 2026 tilldela RF Sisu Gotland verksamhetsstöd om 700 000 kr för Island Games 2031.

Sammanfattning

Island Games startade år 1985 på Isle of Man som en del av deras satsning ”Year of Sport”. Gotland deltog i de första spelen och blev formellt medlem i International Island Games Association (IIGA) vid dess bildande på Guernsey 1987. Gotland har arrangerat spelen två gånger, 1999 och 2017. Sedan dess har IIGA förändrat ansökningsproceduren för värdskapet, vilket nu innebär en dialogprocess med intresserade öar för att fastställa en turordning.

I januari 2020 beslutade RF-SISU Gotland att anmäla intresse för att arrangera spelen 2029 eller 2031. Efter möten med IIGA visade det sig att Gotland sannolikt skulle få en dialog inför spelen 2033, då Isle of Man och Färöarna förordats för 2029 respektive 2031. Men i december 2023 avsåg sig Ynys Môn värdskapet för 2027, vilket ledde till att Färöarna tog över spelen för det året. Detta öppnade möjligheter för Gotland att ansöka om 2031, och på IIGA:s årsmöte på Orkneyöarna i juli 2024 blev Gotland utsett till "preferred bidder". Detta innebär att om Gotland kan presentera en genomförbar budget och plan, blir spelen tilldelade ön.

Nästa spel arrangeras 2025 på Orkney, 2027 på Färöarna och 2029 på Isle of Man. Vid senaste spelen på Gotland 2017 deltog 2 349 tävlande, vilket resulterade i 33 192 internationella gästnätter och ekonomiska effekter på över 33 miljoner kronor. Evenemanget engagerade 1 379 volontärer.

För att formellt ansöka om spelen 2031 måste Gotland lämna in en ansökan senast sommaren 2025, och ett avtal skrivas 2026. En förstudie har redan genomförts, och Region Gotland har bekräftat sitt ekonomiska stöd i en avsiktsförklaring.

RF-SISU Gotland har beslutat att följande idrotter ska ingå i Island Games 2031: badminton, basket, bordtennis, bågskytte, cykel, fotboll, fröidrott, golf, gymnastik, judo, simning, skyttesport, tennis och volleyboll.

Ekonomi och finansiering

Vid spelen 2017 bidrog Region Gotland med sex miljoner kronor i förlustgaranti och 500 000 kronor i hyresbefrielse. Inför spelen 2031 behövs ett verksamhetsstöd på totalt 13,4 miljoner kronor under åren 2026 till 2031, fördelat enligt följande:

- 2026 – 700 000 kr.
- 2027 – 900 000 kr.
- 2028 – 1 400 000 kr.
- 2029 – 1 800 000 kr.
- 2030 – 3 300 000 kr.
- 2031 – 5 300 000 kr.

Stödet kommer att användas för att anställa en Games Director samt ytterligare personal, täcka resekostnader för ansökningsprocessen, kommunikation och marknadsföring, invignings- och avslutningsceremonier, medaljceremonier, transport för deltagare och volontärer, säkerhetsåtgärder samt teknisk infrastruktur för tävlingarna.

Ökade kostnader jämfört med 2017

Kostnaderna för spelen 2031 har ökat av flera skäl:

- IIGA har förlorat sin huvudsponsor, vilket innebär ett intäktsstapp på cirka 1,4 miljoner kronor.
- Arrangörsavgiften till IIGA har tredubblats från 120 000 kr (2017) till 360 000 kr.
- Regionstyrelsens tidigare beslut om hyresbefrielse inkluderas nu i verksamhetsstödet.
- Försäkringskostnader har ökat markant.
- Generell kostnadsutveckling och ökade säkerhetskrav från internationella idrottsförbund.
- Utöver verksamhetsstödet kommer Gotlands idrottsanläggningar att behöva uppdateras, vilket sker inom befintlig budgetram.

Regionstyrelseförvaltningen anser att det föreslagna verksamhetsstödet är rimligt och i linje med andra arrangörers kostnader. Gotlands starka ideella föreningsliv gör att kostnaderna hålls låga jämfört med andra värdöar.

Island Games har en stark positiv inverkan på Gotland, både ekonomiskt och socialt, genom engagemang från lokalsamhället, internationell exponering och möjligheten att inspirera unga idrottare. Därför rekommenderas att RF-SISU Gotland tilldelas det föreslagna verksamhetsstödet för att arrangera Island Games 2031.

Regionstyrelsen beslutade 2025-04-22, § 179 att ärendet överlämnas till budgetberedningen och att föreslaget äskande hanteras tillsammans med övriga nämnders äskanden.

Bedömning

Det är regionstyrelseförvaltningens bedömning att behovet av verksamhetsstöd från Region Gotland som RF-Sisu Gotland har tagit fram för spelen är rimligt. Detta utifrån de parametrar som beskrivs ovan gällande vad stödet ska gå till samt vad som har drivit upp kostnaderna sedan 2017 när spelen arrangerades på Gotland senast. Sett till andra arrangörer ligger Gotland väldigt lågt i kostnad, detta tack vare den svenska modellen med ideella insatser i föreningslivet.

Spelen resulterade år 2017 i drygt 33 000 internationella gästnätter, vilket genererade uppskattningsvis 33 miljoner kronor i turistekonomiska skatteeffekter. Spelen och dess genomslagskraft bedöms inte ha minskat sedan dess. Detta innebär att ett liknande utfall kan förutsättas.

I sin kalkyl har även RF-Sisu Gotland gjort en indexuppräknings för att möta en eventuell kostnadsökning på grund av inflation. Övrig risk för fördyring står RF-Sisu Gotland för och beviljat belopp är maximalt stöd som RF-Sisu Gotland kommer att tilldelas för Island Games 2031.

Det är även regionstyrelseförvaltningens bedömning att inga större investeringar i regionala anläggningar är nödvändiga så länge befintlig anläggningspark finns kvar och planerade byggnationer, så som badhus, slutförs och regelbundet underhåll utförs.

Regionstyrelseförvaltningens bedömning är också, med erfarenheter från 2017, att Island Games är ett arrangemang som på många sätt samlar det gotländska samhället när det arrangeras på ön. Detta sker genom gotlänningars medverkan som idrottare, funktionärer och volontärer. Att få uppleva internationella tävlingar på hemmaplan kan också vara viktigt för barn och ungdomar över hela ön, som får något att både se fram emot och sträva efter. På det stora hela är det regionstyrelseförvaltningens bedömning att tilldela RF-Sisu Gotland ett verksamhetsstöd för genomförandet av Island Games.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Per Wallstedt, fritidsstrateg, regionstyrelseförvaltningen.

Meit Fohlin (S) yrkar att första punkten i förslaget till beslut ändras genom att skrivningen om att medel för år 2026 ska läggas in i resultatplanen tas bort.

Meit Fohlin (S) yrkar att andra punkten i förslaget till beslut

- Regionfullmäktige beslutar att tilldela regionstyrelsen budgetanslag för verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031 om 700 000 kr år 2026.

ändras till att regionstyrelsen tar emot information om äskandet i ärendet avseende år 2026 och att beslut om budget fattas i ärendet Mål och budget 2026-2028.

Meit Fohlin (S) yrkar att tredje punkten i förslaget till beslut ändras till att regionstyrelsen beslutar att år 2026 tilldela RF Sisu Gotland verksamhetsstöd om 700 000 kr för Island Games 2031.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag med egna ändringsyrkanden och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-22

Bilaga 1. RF-Sisu Gotlands ansökan om verksamhetsstöd för Island Games 2031

Regionstyrelsen 2025-04-22, § 179

RS AU § 151 Information om investeringsprojekt. Nya Solbergabadet

Ärendenummer: RS 2019/959

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Informationen tas emot.

Sammanfattning

I samband med regionfullmäktiges beslut 2021-11-22, § 192 att bygga ett nytt badhus på Solbergatomten Visby beslutades att projektet skulle återrapporteras vid kommande budgetberedningar till dess badhuset är klart.

I underlag till ärendet rapporterar teknikförvaltningens projektavdelning den 7 april 2025 om framskridandet av projektet kring byggnationen av det nya badhuset i Visby under perioden maj 2024 - mars 2025. Beslut om beviljat bygglov vann laga kraft den 30 juli 2024. Under hösten 2024 påbörjades produktionen, vilket i den inledande fasen inneburit loss hållning av berg och borttransport av massor. När sprängningsarbetet avslutats planeras rivning av villa och tillhörande garage. Parallellt har detaljprojektering genomförts och bygghandlingar har levererats. Nämda arbeten har avlöpt enligt plan och projektledningens bedömning är att projektets totalbudget ska rymmas inom tilldelade medel.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att regionfullmäktige tar emot informationen i rapporten.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionfullmäktige 2021-11-22, § 192

Projektrapport Nya Solbergabadet daterad 2025-04-07

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-17

RS AU § 152 Återrapportering av uppdrag. Revidering och implementering av Klimatanpassningsplan

Ärendenummer: RS 2024/2306

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Återrapporteringen av regionfullmäktiges uppdrag 2023-10-23, § 174 och 2024-11-18, § 175 tas emot.
- Klimatanpassningsplanen utökas för närvarande inte till ett större geografiskt område eller med klimataspekterna torka, värmebölja och ihållande regn.

Sammanfattning

Regionfullmäktige antog 2023-10-23 Gotlands första klimatanpassningsplan. Planen togs fram utifrån behov som identifierades i arbetet med en ny översiktsplan. Plan- och bygglagen slår fast att en kommun i sin översiktsplan ska redogöra för sin syn på klimatrelaterade risker för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion. Den antagna klimatanpassningsplanen uppfyller lagens krav, men omfattar däremot inte perspektiven torka och värme och inte heller områden utanför tätorterna.

Klimatanpassningsplanen slår fast att arbetet med klimatanpassning är en kontinuerlig process eftersom att klimatunderlag uppdateras regelbundet tillsammans med lagstiftningar och riktlinjer för arbetet. Region Gotlands samtliga verksamheter deltar i klimatanpassningsarbetet och arbetet kan därför enkelt integreras i organisationens befintliga arbetssätt och budgetprocess.

När regionfullmäktige beslutade om antagande av klimatanpassningsplanen (RF § 174) gavs samtidigt följande uppdrag:

- Regionstyrelsen får i uppdrag att återkomma med planering och process för nästa steg i Klimatanpassningsplanen med fokus på hela Gotland, torka och värmebölja.
- Regionstyrelsen får i uppdrag att återkomma med hur arbetet med klimatanpassningsplanen ska implementeras, organiseras och följas upp.

Regionstyrelseförvaltningen återkommer nu med förslag till hantering av givna uppdrag.

Ärendet om arbetet kring klimatanpassningsplanen (RS 2023/2230) hanterades av regionstyrelsen den 30 maj 2024. Det beslutades att återremittera ärendet för att återkomma med ett förslag på när torka och värme kan inkluderas i planen tillsammans med ihållande regn samt en tydligare beskrivning av hur

ansvarsfördelning, implementering och uppföljning av planen ska se ut och hur regionstyrelsen ska ta ansvar för helheten. I november 2024 gav regionfullmäktige ett nytt uppdrag, *att snarast påbörja arbetet med att revidera Klimatanpassningsplanen så att den omfattar hela Gotland, konsekvenserna av värmebölja och torka samt konsekvenserna av ihållande regn under längre perioder (RS 2024/2306)*. Det är detta uppdrag förvaltningen nu återrapporterar på, och föreslår samtidigt att ärende RS 2023/2230 avslutas.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen har samrått med teknikförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen och bedömer att den klimatanpassningsplan som idag är beslutad av regionfullmäktige tillsammans med de lagar och riktlinjer som finns nationellt för klimatanpassning är tillräckliga för att Region Gotland som organisation ska jobba aktivt med planens alla delar och även med värmebölja, torka och ihållande regn.

Sedan klimatanpassningsplanen antogs 2023 har klimatanpassningsarbetet inom Region Gotland pågått, främst inom teknikförvaltningen som har ett stort ansvar för de åtgärder som krävs enligt lag och som finns med som åtgärder i klimatanpassningsplanen. De olika lagkrav för klimatanpassning samt råd och riktlinjer från statliga myndigheter träffar flera av regionens nämnder och sätter ramarna för hur regionen ska arbeta med klimatanpassning, inte med klimatanpassningsplanen. Under dessa två år har det blivit tydligt att regionen inte formellt behöver en plan för att arbeta utifrån lagkrav, det ingår ändå i varje verksamhets uppdrag. Regionstyrelseförvaltningen gör bedömningen och föreslår samtidigt att klimatanpassning och i synnerhet de berörda aspekterna istället hanteras i regionens styrmodell och reglementen. Flera av regionfullmäktiges fem prioriteringar rymmer klimatanpassning, t.ex. skyndsam energi- och klimatomställning, ett hållbart växande Gotland och samverkan och planering av beredskapsarbetet.

Regionstyrelseförvaltningen gör bedömningen att i rådande ekonomiska läge är en fördel att inte uppdatera ett styrande dokument som kräver en kostnad i form av konsultstöd.

Förvaltningens bedömning är därför att pågående åtgärder på ett tillfredsställande sätt hanterar regionfullmäktiges givna uppdrag.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Anna Wejde, processledare samhällsbyggnad, och Stefan Persson, regional utvecklingsdirektör, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionfullmäktige 2023-10-23, § 174

Klimatanpassningsplan, antagen RF 2023-10-23

Regionstyrelsen 2024-05-30, § 153

Regionfullmäktige 2024-11-18, § 175

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-05-12

RS AU § 153 Finansiering av arbetsmodell för landsbygdsutveckling

Ärendenummer: RS 2025/581

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Information om äskandet tas emot. Beslut om budget fattas i ärendet Mål och budget 2026-2028.
- Under förutsättning att regionfullmäktige beslutar om budget i enlighet med äskandet i ärendet får regiondirektören i uppdrag att i samverkan med lokala utvecklingsaktörer, GUBIS, Hela Sverige ska leva och Svensk Handel Gotland, utforma samverkansformer för landsbygdsutveckling där Bygdsam-modellen kan vara ett alternativ. Samverkansformerna ska stärka det utvecklingsarbete som redan pågår i det gotländska civilsamhället. Uppdraget återrapporteras till regionstyrelsen i november 2025.
- Under förutsättning att regionfullmäktige beslutar om budget i enlighet med äskandet i ärendet får regiondirektören i uppdrag att ta fram förslag till beslut om fortsatt finansiering av nya samverkansformer på Gotland för år 2027-2029. Uppdraget återrapporteras till budgetberedningen 2026.

Sammanfattning

Det finns ett behov av att sätta ramar för finansiering och samverkansformer för Region Gotlands arbete med landsbygdsutveckling från och med år 2026. En samverkansstruktur som kan möta behovet av långsiktighet för att bygga kunskap och relationer, stärka lokal demokrati och lokal involvering i samhällsbyggnadsprocessen, samt bygga gemensam förmåga att hantera lokala möjligheter, utmaningar och målkonflikter.

Region Gotlands arbetsmodell för landsbygdsutveckling tydliggör vilka utvecklingsverktyg som ska användas, men beskriver i nuläget inte *hur* det lokala civilsamhället och näringslivet ska fungera för att vara en samverkanspartner i praktiken. För att arbetsmodellen fullt ut ska kunna omsättas i långsiktigt hållbar landsbygdsutveckling behöver den därför kompletteras med en struktur för varaktig samverkan och gemensam organisering.

Regionstyrelseförvaltningens förslag för att möta detta är att anpassa Bygdsam-strukturen, som tillämpas i Örnsköldsviks kommun, till Gotlands förutsättningar. Modellen bygger på långsiktig trepartssamverkan mellan offentlig sektor, civilsamhälle och näringsliv, och erbjuder en tydlig organisationsform där lokala aktörer ges en tydlig roll i samhällsutvecklingen. Erfarenheterna från Örnsköldsvik visar att Bygdsam kan stärka engagemanget, öka det lokala inflytandet och skapa stabila strukturer för dialog.

För att Bygdsam-strukturen ska fungera på Gotland krävs ett gemensamt arbete för att utröna hur en gotländsk variant av Bygdsam ska se ut. Arbetet med att ta fram dessa strukturer bör ske i samverkan mellan Region Gotlands samhällsbyggnadsprocess och lokala föreningar och företag. Det behöver samordnas med andra pågående processer som till exempel organisering av destinationsutveckling och former för medborgardialog. Fokus ska dock ligga på att skapa fungerande samverkansforum – platsspecifika nav för dialog om alla slags frågor som berör respektive områdes utveckling, som till exempel inflyttning, service, näringsliv, kultur, infrastruktur och boende.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens bedömning är att det finns ett tydligt behov av långsiktighet i finansiering för landsbygdsutveckling. De resurser som avsätts för medfinansiering av Leader Gute samt kvarvarande medel hos vissa lokala utvecklingsaktörer är inte tillräckliga för att säkerställa kontinuitet, struktur eller långsiktig verkan.

Vidare bedömer regionstyrelseförvaltningen att finansiering av arbetsmodellen för landsbygdsutveckling behöver sammankopplas med ett arbete för att skapa långsiktigt hållbara samverkansformer mellan lokala aktörer och med Region Gotland. Dessa arbetsformer behöver bidra till stärkt lokal demokrati och ökat inflytande i samhällsbyggnadsprocessen, samt stärka den lokala förmågan att hantera möjligheter, utmaningar och målkonflikter. Fokus ska ligga på att skapa välfungerande samverkansforum – platsspecifika nav för dialog i frågor som rör inflyttning, service, näringsliv, kultur, infrastruktur och boende. Arbetet med att ta fram sådana strukturer bör ske i nära samverkan mellan Region Gotlands samhällsbyggnadsprocess och lokala föreningar och företag. Arbetet behöver synkroniseras med det pågående arbetet kring styrning och organisering av destinationsutvecklingen och eventuellt utvecklade former för medborgardialog.

En gotländsk anpassning av Bygdsam-modellen i Örnsköldsviks kommun skulle kunna svara upp mot behovet av en långsiktig och demokratisk modell för organisering och finansiering av landsbygdsutveckling. Som permanent struktur, frikopplad från projektlogik, möjliggör Bygdsam flerårig planering och stärker kontinuiteten i arbetet med lokala utvecklingsplaner och lokal utveckling. Samtidigt kan Bygdsam ge Region Gotland en tydlig och demokratisk samtalspart i platsspecifika frågor och bidrar till att samla och kanalisera lokala perspektiv in i regionens processer på ett strukturerat sätt. Lokala utvecklingsaktörer och företag får en tydligare roll i samhällets utveckling, som möjliggör både lokal förankring och regional samordning. Lokalt kan Bygdsam bidra till breddat engagemang och sänka trösklarna för delaktighet – även bland yngre och nya aktörer, vilket gör att beroendet av enskilda eldsjälar och risken att lokala grupper upplöses mellan projektperioder minskar.

Mot denna bakgrund föreslås att Region Gotland tillsammans med lokala aktörer utforskar hur Bygdsam som modell kan anpassas till Gotlands förutsättningar. Viljan och nyfikenheten är stor hos utvecklingsbolag och intresseföreningar att vara med och skapa den här typen av samverkansformer med Region Gotland. En gemensam arbetsgrupp bör tillsättas med representanter från Region Gotland, lokala föreningar och företag, GUBIS, Hela Sverige ska leva och Svensk Handel Gotland.

Den gemensamma arbetsgruppen arbetar gemensamt med följande frågor:

- Åtagande för Bygdsam respektive Region Gotland: Mål och syfte med Bygdsam, vilka frågor ska Bygdsam fokusera på?
- Geografiska områden för respektive Bygdsam på Gotland: En indelning som passar både lokalt perspektiv och regionens perspektiv och som ser till att alla platser utanför Visby har en "tillhörighet" till ett Bygdsam?
- Samhällsbyggnadsprocessen och koppling till Bygdsam: Vad behöver justeras i nuvarande arbetssätt, vilken roll har LUP, vilken roll har Region Gotlands interna arbetsgrupp, den så kallade landsbygdsverkstaden?
- Relationer till andra aktörer: Bygdsams roll i förhållande till regionala utvecklingsaktörer (Leader, HSSL, Coompanion) och till lokala aktörer (företag, utvecklingsbolag, intresseföreningar) på respektive plats?
- Startpaket för att starta Bygdsam: Vilken föreningsform ska skapas eller utvecklas, innehåll i samverkansavtalen?

Långsiktigt hållbara samverkansformer ligger i linje med målen i Regional utvecklingsstrategi – Vårt Gotland 2040; *En trygg och attraktiv livsmiljö med goda uppväxtvillkor och God beredskap och god förmåga att hantera samhällsstörningar*. I Genomförandeprogrammet Näringslivets förutsättningar och innovation 2022–2027 konkretiseras detta genom mål 7: *Det finns goda förutsättningar för hållbar platsutveckling i bygder över hela Gotland*.

Långsiktigt hållbara samverkansformer är också grundläggande för att identifierade områden i Regionalt serviceprogram 2030 ska komma på plats. Dessa områden är att *stärka det lokala engagemanget, skapa mötesplatser och nätverk* för att skapa samhandling, *stärka landsbygdsutvecklingsfrågornas roll i regional planering* samt *stärka servicegivare med kompetens och rådgivning*.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Åsa Dammström, näringslivsstrateg, och Stefan Persson, regional utvecklingsdirektör, regionstyrelseförvaltningen.

Meit Fohlin (S) yrkar att första punkten i förslaget till beslut:

- Regionstyrelsen tilldelas ett engångsanslag om 900 000 kr år 2026 för finansiering av samverkansformer för landsbygdsutveckling enligt Bygdsam-modellen på Gotland.

ändras till att regionstyrelsen tar emot information om äskandet i ärendet och att beslut om budget fattas i ärendet Mål och budget 2026-2028.

Meit Fohlin (S) yrkar att andra och tredje punkten i förslaget till beslut ändras på så sätt att regionstyrelsens beslut om uppdrag villkoras av att regionfullmäktige beslutar om budget i enlighet med äskandet i ärendet.

Johan Malmros (C) yrkar att andra punkten i förslaget till beslut ändras genom att ”enligt Bygdsam-modellen” ändras till ”där Bygdsam-modellen kan vara ett alternativ” och att följande läggs till efter första meningen ”Samverkansformerna ska stärka det utvecklingsarbete som redan pågår i det gotländska civilsamhället.”.

Johan Malmros (C) yrkar att tredje punkten i förslaget till beslut ändras på så sätt att ”enligt Bygdsam-modellen” styrks.

I Johan Malmros (C) yrkanden instämmer Andreas Unger (M), Meit Fohlin (S) och Saga Carlgren (V).

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag med lagda ändringsyrkanden och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-05-09

RS AU § 154 Beslut om verksamhetsbidrag ur näringslivsanslaget och näringslivsanslagets totala utrymme

Ärendenummer: RS 2025/302

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Information om äskandet tas emot. Beslut om budget fattas i ärendet Mål och budget 2026-2028.
- Under förutsättning att regionfullmäktige beslutar om budget i enlighet med äskandet i ärendet beslutar regionstyrelsen om fördelning av verksamhetsbidrag för näringslivsfrämjande verksamhet 2026 enligt regionstyrelseförvaltningens förslag. Kostnaderna belastar regionstyrelsens anslag för näringsliv.

Jäv

Eva Ahlin (C), Meit Fohlin (S) och Oscar Lindster (S) anmäler jäv och deltar inte i handläggningen av ärendet.

Sammanfattning

Region Gotland beviljar årligen verksamhetsbidrag till företagsfrämjande organisationer som bedöms fylla en viktig funktion i det företagsfrämjande systemet. Därutöver avser beslutet en totalbudget för näringslivsanslagets andra löpande näringslivsfrämjande insatser som till exempel medfinansiering av projekt eller utredningar.

Denna tjänsteskrivelse sammanfattar underlag utifrån berörda organisationers äskanden samt lämnar förslag till beslut om bidrag till de olika organisationerna. En mera detaljerad tabell för annan finansiering än verksamhetsbidragen som räknas upp nedan finns i bilaga till tjänsteskrivelsen.

Organisation	Äskande	Beslutsförslag
ALMI	4 320 000	4 320 000
Science Park Gotland	4 921 700	3 500 000
Ung Företagsamhet	700 000	500 000
Rindi Kårhus (följer KPI)	772 000	772 000
Coompanion	658 828	400 000
Visby Centrum	500 000	500 000
Medeltidsveckan	300 000	300 000
Gotland Grönt Centrum	4 800 000	4 800 000
Gotlands Filmfond	3 000 000	3 000 000
Företagardagen (Tillväxt Gotland)	80 000	80 000
92Möjligheter (Tillväxt Gotland)	60 000	60 000
TOTALT verksamhetsbidrag	20 112 528	18 232 000
Kapitaltillskottsgaranti Kongresshall (prel)	1 500 000	1 500 000
Fortsatt finansiering fleråriga beslut	993 000	993 000
Utrymme nya beslut näringslivsinsatser		2 275 000
TOTALT budgetförslag för anslaget 2026		23 000 000

Två av verksamhetsbidragen innehåller en något utförligare beskrivning med anledning av förslag till utökning av bidrag jämfört med tidigare års bidragsnivåer. Detta gäller Science Park Gotland och Gotlands Filmfond. Två förslag har sänkts jämfört med det underlag som presenterades för regionstyrelsens arbetsutskott den 26 mars 2025. Det är finansiering till Coompanion och UF.

Regionstyrelseförvaltningen gör bedömningen att Science Park Gotlands och Gotlands Filmfonds behov behöver prioriteras samtidigt som det behöver finnas kvar utrymme till andra näringslivsfrämjande insatser såsom fortsatt beredning av destinationsutredning och vidareutveckling av de förslag som presenterats av Science Park Gotland.

Bedömning

Region Gotlands ekonomi är ansträngd och allmän återhållsamhet krävs för att skapa en ekonomi i balans. Samtidigt är samhället, föreningar och näringslivsfrämjande organisationer trängda av en turbulent och kostnadsdriven samhällsutveckling parallellt med att man arbetar för att bibehålla utvecklingskraften på Gotland.

Utöver ansökningar om årliga verksamhetsbidrag syftar näringslivsanslaget till att skapa utrymme för Region Gotland att under verksamhetsåret kunna vara agil gällande behov av näringslivsutvecklande insatser. Under 2026 kan det t.ex. komma att handla om medfinansiering av projekt och fortsatt beredning av destinationsutredningen och Science Park Gotlands verksamhet.

Regionstyrelseförvaltningens förslag till beslut bygger på en sammanvägd bedömning och prioritering mellan verksamheterna utifrån de behov som har redovisats i de olika äskandena. Regionstyrelseförvaltning föreslår därför regionstyrelsen att bevilja finansiering i enlighet med upprättat förslag för respektive organisation och näringslivsanslagets utrymme totalt.

Ärendets behandling under mötet

Eva Ahlin (C), Meit Fohlin (S) och Oscar Lindster (S) anmäler jäv och deltar inte i handläggningen av ärendet.

Ärendet föredras av Susanna Palomaa, tillväxtchef, regionstyrelseförvaltningen.

Andreas Unger (M) yrkar att första punkten i förslaget till beslut:

- Regionstyrelsen tilldelas ett ramtillskott om 3 937 tusen kronor från och med år 2026 för utökning av anslaget för näringsliv till totalt 23 miljoner kronor.

ändras till att regionstyrelsen tar emot information om äskandet i ärendet och att beslut om budget fattas i ärendet Mål och budget 2026-2028.

I detta instämmer Saga Carlgren (V).

Andreas Unger (M) yrkar att regionstyrelsens beslut om fördelning av verksamhetsbidrag villkoras av att regionfullmäktige beslutar om budget i enlighet med äskandet i ärendet.

Saga Carlgren (V) yrkar att fördelning av verksamhetsbidrag för näringslivsfrämjande verksamhet 2026 anpassas efter en ram i nivå med år 2025 i enlighet med Vänsterpartiets budgetförslag, med en fördelning enligt ”V förslag” i nedanstående tabell:

Organisation	Beslutsförslag	V förslag
ALMI	4 320 000	4 320 000
Science Park Gotland	3 500 000	1 500 000
Ung Företagsamhet	500 000	500 000
Rindi Kårhus (följer KPI)	772 000	772 000
Coompanion	400 000	600 000
Visby Centrum	500 000	500 000
Medeltidsveckan	300 000	300 000
Gotland Grönt Centrum	4 800 000	4 800 000
Gotlands Filmfond	3 000 000	3 000 000
Företagardagen (Tillväxt Gotland)	80 000	80 000
92Möjligheter (Tillväxt Gotland)	60 000	60 000
TOTALT verksamhetsbidrag	18 232 000	16 432 000
Kapitaltillskottsgaranti Kongresshall (prel)	1 500 000	1 500 000
Fortsatt finansiering fleråriga beslut	993 000	993 000
Utrymme nya beslut näringslivsinsatser	2 275 000	138
TOTALT budgetförslag för anslaget 2026	23 000 000	19 063 000

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag med egna ändringsyrkanden och Saga Carlgrens (V) yrkande och finner att regionstyrelseförvaltningens förslag med ordförandes ändringsyrkanden bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsen 2012-05-31, § 147 Hyresbidrag Studentkåren Rindi

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-25

Bilaga 1, Tabell verksamhetsbidrag och näringslivsanslaget 2026

Ansökan om verksamhetsbidrag 2026 Coompanion

Ansökan om verksamhetsbidrag 2026 UF

Ansökan om verksamhetsbidrag 2026 SPG

Ansökan om verksamhetsbidrag 2026 Gotlands Filmfond

Avtal mellan Region Gotland och Medeltidsveckan 2023-2025

Partneravtal mellan Visby Centrum AB och Region Gotland avseende utveckling av Visby stadskärna

Ägaranvisning för Almi NY SE 21 AB

RS AU § 155 Återrapportering av uppdrag. Översyn av Science Park Gotlands verksamhet och styrning

Ärendenummer: RS 2024/1644

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Regiondirektören får i uppdrag att återkomma med ett vidareutvecklat förslag, inklusive Uppsala universitets ställningstaganden, om organisationsform, ägarskap och finansiering av Science Park Gotland. Uppdraget ska genomföras med beaktande av det gotländska näringslivets intresse av delaktighet och hur största möjliga offentliga finansieringseffekt kan uppnås i det företagsfrämjande systemet på Gotland. Uppdraget återrapporteras senast till budgetberedningen 2026 med en delrapportering senast i december 2025.

Sammanfattning

Regionstyrelsen gav i september 2024 (2024-09-05, § 277) regiondirektören i uppdrag att tillsammans med Uppsala universitet se över Science Park Gotlands verksamhet och styrning och återkomma med förslag till ändringar.

Science Park Gotland har sedan en tid tillbaka signalerat att den basfinansiering som finns för verksamheten inte är tillräcklig varken för att möta de behov som finns eller för att kunna arbeta proaktivt mot de mål som finns i den Regionala utvecklingsstrategin, Vårt Gotland 2040. Samtidigt befinner sig Region Gotland i en ekonomisk situation som ställer krav på återhållsamhet.

Vidare har Uppsala universitet meddelat att de inte är klara med sin interna hantering av formerna för hur universitetet skulle kunna ha en ägarroll och på vilket sätt man eventuellt skulle kunna finansiera Science Park Gotland. Frågan om näringslivets roll i en ägarkonstellation har inte belysts i den nu presenterade rapporten. Likaså saknas resonemang om Almi Företagspartner Gotland, som är en av tre medlemmar i föreningen som idag driver Science Park Gotland. Det saknas även beskrivningar om hur man ser på Science Park Gotlands roll i relation till övriga företagsfrämjande organisationer. Gotland har, trots sin litenhet, många organisationer som på olika sätt arbetar för att utveckla näringslivet och utvecklingen på Gotland. Detta är mycket positivt men även resurskrävande sett i relation till Gotlands skatteunderlag då Region Gotland förväntas stå för merparten av finansieringen.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer regionstyrelseförvaltningen att det återstår ett antal frågor som behöver besvaras innan underlaget kan anses vara helt komplett.

Några sådana frågor är till exempel huruvida en modell av triple helix ägande skulle vara möjlig och vilka inom det gotländska näringslivet som i skulle

kunna vara intresserade av att vara delägare. Att ta ställning till en utvecklad verksamhet och finansiering av Science Park Gotland innebär för Region Gotlands del också ett behov av att se över och ta ställning till hela det företagsfrämjande systemet på Gotland och dess behov av finansiering. Den nu pågående destinationsutredningen kan också komma att påverka landskapet av näringslivsfrämjare. En tydligare bild av roller och förväntad finansieringseffekt i relation till kontexten hela Gotlands företagsfrämjande system är viktig.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår därför att regionstyrelsen nyttjar verksamhetsåret 2026 som ett år för förankring och vidareutveckling av det förslag som Science Park Gotland har lagt fram i sin rapport. Regionstyrelseförvaltningen föreslår att uppdraget om Science Parks verksamhet och styrning förlängs så att de återstående frågorna hinner utredas. Syftet med förlängd utredningstid är att kunna fatta beslut om en långsiktigt hållbar lösning gällande organisationsform, ägarskap och finansiering av Science Park Gotland. Återrapportering av uppdraget ska ske under våren 2026 till budgetberedningen inför 2027. En delrapport av uppdraget ska göras till regionstyrelsen innan årsskiftet 2025/2026.

När det gäller beslut om verksamhetsbidrag (beslutsförslag 3 500 000 kr) till Science Park Gotland för verksamhetsåret 2026 så tas detta beslut i det ärendet *"Verksamhetsbidrag ur näringslivsanslaget och näringslivsanslagets utrymme 2026"* (RS 2025/302).

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen ser den rapport som Science Park Gotland har tagit fram som ett bra kunskapsunderlag att utgå ifrån i en fortsatt dialog mellan föreslagna ägarparter och intressenter. Förvaltningen ställer sig bakom behovet av stärkt innovationsarbete på Gotland. Bedömningen är att detta kommer att bli än viktigare i kommande strukturfondsperiod som antas ställa krav på större och mer konkurrenskraftiga projekt från regional nivå. För att åstadkomma detta behövs en starkare och tydligare samverkan i triple helix formatet på Gotland. Det partnerskap som redan finns mellan Uppsala universitet och Region Gotland behöver förstärkas med innovationsprocesser i relation till det gotländska näringslivet och utvecklingsaktörer på hela ön.

Regionstyrelseförvaltningen ser den rapport som Science Park Gotland har tagit fram som ett bra kunskapsunderlag att utgå ifrån i en fortsatt dialog mellan föreslagna ägarparter och intressenter. Förvaltningen ställer sig bakom behovet av stärkt innovationsarbete på Gotland. Bedömningen är att detta kommer att bli än viktigare i kommande strukturfondsperiod som antas ställa krav på större och mer konkurrenskraftiga projekt från regional nivå. För att åstadkomma detta behövs en starkare och tydligare samverkan i triple helix formatet på Gotland. Det partnerskap som redan finns mellan Uppsala

universitet och Region Gotland behöver förstärkas med innovationsprocesser i relation till det gotländska näringslivet och utvecklingsaktörer på hela ön.

Regionstyrelseförvaltningen konstaterar att Region Gotlands ekonomiska situation ställer krav på återhållsamhet Samtidigt har Uppsala universitet meddelat att de inte är klara med sin interna hantering av formerna för hur universitetet skulle kunna ha en ägarroll och på vilket sätt man eventuellt skulle kunna finansiera Science Park Gotland.

Regionstyrelseförvaltningen konstaterar att Region Gotlands ekonomiska situation ställer krav på återhållsamhet Samtidigt har Uppsala universitet meddelat att de inte är klara med sin interna hantering av formerna för hur universitetet skulle kunna ha en ägarroll och på vilket sätt man eventuellt skulle kunna finansiera Science Park Gotland.

Vidare konstaterar regionstyrelseförvaltningen att frågan om näringslivets roll i en ägarkonstellation inte är belyst i den nu presenterade rapporten. Likaså saknas resonemang om Almi Företagspartner Gotland, som idag är en av tre medlemmar i föreningen som idag driver Science Park Gotland. Det saknas även beskrivningar om hur man ser på Science Park Gotlands roll i relation till övriga företagsfrämjande organisationer. Gotland har, trots sin litenhet, många organisationer som på olika sätt arbetar för att främja näringslivet och utvecklingen på Gotland. Detta är mycket positivt men även resurskrävande sett i relation till Gotlands skatteunderlag då Region Gotland förväntas stå för merparten av finansieringen.

Mot bakgrund av ovanstående gör regionstyrelseförvaltningen bedömningen att det återstår ett antal ytterligare frågor som behöver besvaras innan underlaget kan anses vara komplett. Några sådana frågor är t.ex. huruvida en modell av triple helix ägande skulle vara möjlig och vilka inom det gotländska näringslivet som i sådana fall skulle kunna vara intresserade.

Att ta ställning till en utvecklad verksamhet och finansiering av Science Park Gotland innebär för Region Gotlands del också att kunna se och ta ställning till hela företagsfrämjande systemet på Gotland och dess behov av finansiering. Den nu pågående destinationsutredningen kan också komma att påverka landskapet av näringslivsfrämjare. En tydligare bild av roller och förväntad finansieringseffekt i relation till kontexten hela Gotlands företagsfrämjande system är viktig.

Regionstyrelseförvaltningen ser den rapport som Science Park Gotland har tagit fram som ett bra kunskapsunderlag att utgå ifrån i en fortsatt dialog mellan föreslagna ägarparter och intressenter. Förvaltningen ställer sig bakom behovet av stärkt innovationsarbete på Gotland. Bedömningen är att detta kommer att bli än viktigare i kommande strukturfondsperiod som antas ställa krav på större och mer konkurrenskraftiga projekt från regional nivå. För att åstadkomma detta behövs en starkare och tydligare samverkan i triple helix

formatet på Gotland. Det partnerskap som redan finns mellan Uppsala universitet och Region Gotland behöver förstärkas med innovationsprocesser i relation till det gotländska näringslivet och utvecklingsaktörer på hela ön.

Regionstyrelseförvaltningen konstaterar att Region Gotlands ekonomiska situation ställer krav på återhållsamhet. Samtidigt har Uppsala universitet meddelat att de inte är klara med sin interna hantering av formerna för hur universitetet skulle kunna ha en ägarroll och på vilket sätt man eventuellt skulle kunna finansiera Science Park Gotland.

Vidare konstaterar regionstyrelseförvaltningen att frågan om näringslivets roll i en ägarkonstellation inte är belyst i den nu presenterade rapporten. Likaså saknas resonemang om Almi Företagspartner Gotland, som idag är en av tre medlemmar i föreningen som idag driver Science Park Gotland. Det saknas även beskrivningar om hur man ser på Science Park Gotlands roll i relation till övriga företagsfrämjande organisationer. Gotland har, trots sin litenhet, många organisationer som på olika sätt arbetar för att främja näringslivet och utvecklingen på Gotland. Detta är mycket positivt men även resurskrävande sett i relation till Gotlands skatteunderlag då Region Gotland förväntas stå för merparten av finansieringen.

Mot bakgrund av ovanstående gör regionstyrelseförvaltningen bedömningen att det återstår ett antal ytterligare frågor som behöver besvaras innan underlaget kan anses vara komplett. Några sådana frågor är t.ex. huruvida en modell av triple helix ägande skulle vara möjlig och vilka inom det gotländska näringslivet som i sådana fall skulle kunna vara intresserade.

Att ta ställning till en utvecklad verksamhet och finansiering av Science Park Gotland innebär för Region Gotlands del också att kunna se och ta ställning till hela företagsfrämjande systemet på Gotland och dess behov av finansiering. Den nu pågående destinationsutredningen kan komma att påverka landskapet av näringslivsfrämjare. En tydligare bild av roller och förväntad finansieringseffekt i relation till kontexten hela Gotlands företagsfrämjande system är viktig.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att regionstyrelsen nyttjar verksamhetsåret 2026 som ett år för förankring och vidareutveckling av de förslag som Science Park Gotland har lagt fram i sin rapport. Regionstyrelseförvaltningen föreslår att uppdraget om Science Parks verksamhet och styrning förlängs så att de återstående frågorna hinner utredas. Fortsatt utredning ska beakta både Uppsala universitets ställningstaganden och det gotländska näringslivets eventuella intresse av ägarskap i Science Park Gotland. Syftet med förlängd utredningstid är således att kunna fatta beslut om en långsiktigt hållbar lösning gällande organisationsform, ägarskap och finansiering av Science Park Gotland. Återrapportering av uppdraget ska ske under våren 2026 till budgetberedningen inför 2027. En delrapport av uppdraget ska göras till regionstyrelsen innan årsskiftet 2025/2026.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Susanna Palomaa, tillväxtchef, regionstyrelseförvaltningen.

Meit Fohlin (S) yrkar att sista meningen i förslaget till beslut ändras på så sätt att uppdraget återrapporteras senast till budgetberedningen 2026, med en delrapportering senast i december 2025.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag med eget ändringsyrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsen 2024-09-05, § 277

Rapport, Science Park Gotland - varför & hur, 2025-03-31

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-23

RS AU § 156 Implementering av digital inflyttarservice och gotland.com i ordinarie verksamhet

Ärendenummer: RS 2025/952

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Information om äskandet tas emot. Beslut om budget fattas i ärendet Mål och budget 2026-2028.

Sammanfattning

Projektet Relocation Gotland syftar till att öka inflyttningen till Gotland och att stärka Gotlands attraktionskraft som en hållbar och levande plats. Projektet är en insats inom prioriteringen *"Ett hållbart växande Gotland"* och bidrar primärt till att möta regionens behov av ökad inflyttning men även behoven av kompetensförsörjning.

Efter att Inspiration Gotland lades ner år 2018 och de besparingar som då gjordes avseende inflyttnings- och företagslotsar, har Region Gotland, utöver det kommunikativa arbetet med varumärkesplattformen och attraktionskraft, inte haft tillräckliga resurser för att kunna arbeta proaktivt varken med inflyttning eller med företagsetableringar. Regionstyrelseförvaltningens bedömning är att kostnaden för en digital inflyttarservice kommer att betala sig genom mera proaktivt arbetet med inflyttning. Skatteintäkten för Gotland för två inflyttade vuxna beräknas kunna ligga från 200 000 kr och uppåt beroende på vilka löner individerna uppbär. Varje tappad potentiell inflyttare är en förlust på många olika sätt.

Den digitala inflyttarservicen (DIS) som har utvecklats med hjälp av projektmedel kommer att kunna leverera moderna och agila lösningar för ett digitalt proaktivt arbete med målet att få fler inflyttare, flera företagsetableringar och bättre information till gotlänningar och besökare om Gotlands attraktiva och kreativa platser. Projektfinansieringen, som har möjliggjort utveckling och uppbyggnad av DIS, tar slut april 2026. Därefter behöver en implementeringsfas ta vid för att integrera projektresultat och en minsta nivå av en inflyttarservice. Syftet är att öka invånarantalet, locka företagsetableringar och talanger, tillgängliggöra information om vad som händer på ön för gotlänningar och synliggöra Gotland som en plats med många reseanledningar på hela ön.

Det ursprungliga målet var att presentera ett färdigt implementeringsförslag i budgetberedningen inför år 2026 men projektslut i april 2026 taktar inte med Region Gotlands budgetprocess. Region Gotlands ekonomiska läge och det faktum att det pågår andra strategiskt viktiga processer, såsom bland annat destinationsutredningen, kan påverka den slutliga implementeringen av en digital inflyttarservice. Av den anledningen ser regionstyrelseförvaltningen

stora fördelar med att implementera DIS i två faser. Syftet är att säkerställa att viktig koordinering mellan pågående utrednings- och utvecklingsinsatser inte går förlorade och undvika kompetens- och nyttotapp.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås finansiering av fas 1; implementeringen av DIS under perioden maj–december 2026, som ett första steg i en långsiktig och helhetsmässig lösning. Fas 2 och slutgiltig implementering bereds till 2027 års budgetberedning.

Bedömning

Gotland.com fungerar som den centrala plattformen för den digitala inflyttarservicen. Under fas 1 ska den säkerställa kontinuitet från projektet Relocation Gotland och samtidigt samordnas tids- och processmässigt med den pågående översynen av Gotlands destinationsutveckling. Plattformen – tillsammans med inflyttarservicen – är avgörande för att knyta ihop hållbar destinationsutveckling, attraktionskraft, inflyttning, kompetensförsörjning och företagsetableringar samt för att samordna interna och externa aktörer kring att synliggöra Gotlands möjligheter.

Förslaget omfattar finansiering för två nyckelresurser implementeringsfas 1 (maj–december 2026). Se bilaga 1 för utförlig beskrivning av fasernas utvecklingslogik.

Regionstyrelseförvaltningen delar projektets slutsatser och bedömer att finansiering av fas 1 (maj–december 2026) är kritisk för att:

- Realisera projektresultat – säkerställa att den digitala inflyttarservicen (DIS) övergår från projekt- till linjeverksamhet utan avbrott.
- Undvika kompetens- och nyttotapp – behålla den tekniska och organisatoriska kunskap som byggts upp inom Relocation Gotland och bland externa samarbetspartner.
- Koordinera pågående processer – möjliggöra samordning med destinationsutredningen, kompetensförsörjnings- och etableringsarbete samt platsvarumärkesutveckling.
- Stärka Gotlands konkurrenskraft – erbjuda en modern, digital tjänst som möter målgruppernas behov och därmed förbättrar Gotlands position i konkurrensen om invånare och företag.

Finansieringen om 1 010 000 kr bedöms vara kostnadseffektiv i förhållande till förväntad nytta (ökad inflyttning, fler företagsetableringar och ett starkare platsvarumärke). Den är tidsbegränsad till åtta månader och utgör en bro mellan projektavslut och långsiktig lösning som redovisas i budgetberedningen inför 2027. Regionstyrelseförvaltningens bedömning är att kostnaden för en digital inflyttarservice kommer att betala sig genom mera proaktivt arbetet med inflyttning. Skatteintäkten för Gotland för två inflyttade vuxna beräknas kunna ligga från 200 000 kr och uppåt beroende på vilka löner individerna uppbär och

den konsumentkraft de medför till öns företag. Varje tappad potentiell inflyttare är en förlust på många olika sätt.

En halverad budget skulle möjliggöra fokus på de mest akuta insatserna för att inte förlora allt utvecklingsarbete och uppbyggda relationer, och en mycket mer långsam och otillräckligt teknisk utveckling av DIS. Vid en halverad budget kommer den fulla utvecklingen och implementeringen av flera års arbete för en DIS att utebli och Region Gotland kommer att tappa kompetens.

Regionstyrelseförvaltningen rekommenderar regionstyrelsen att undvika utvecklings-, kompetens- och långsiktiga intäktsförluster genom att fullfölja finansiering av den digitala inflyttarservicen.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Susanna Palomaa, tillväxtchef, regionstyrelseförvaltningen.

Meit Fohlin (S) yrkar att förslaget till beslut:

- Regionstyrelsen tilldelas ett engångsanslag år 2026 om 1 010 000 kr för finansiering av fas 1 (maj-december 2026) av implementering, drift och vidareutveckling av digital inflyttarservice som ordinarie verksamhet med gotland.com som huvudsakligt digitalt nav för arbetet.

ändras till att regionstyrelsen tar emot information om äskandet i ärendet och att beslut om budget fattas i ärendet Mål och budget 2026-2028.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsens beslut 2023-04-26 § 107

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-05-06

Bilaga 1 Beskrivning av utvecklingsfaserna

RS AU § 157 Organisationstillhörighet och budget för anpassad gymnasieskola

Ärendenummer: RS 2025/989

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Ansvaret för anpassad gymnasieskola inklusive Desideria anpassad grundskola, övergår från barn- och utbildningsnämnden till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden från och med den 1 januari 2026.
- Föreslagna ändringar av barn- och utbildningsnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens reglemente antas. Ändringarna gäller från och med den 1 januari 2026.
- Driftbudget om 30 932 000 kronor förs över från barn- och utbildningsnämnden till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden år 2026.

Sammanfattning

Barn- och utbildningsnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har begärt att ansvar och budget för anpassad gymnasieskola inklusive Desideria anpassad grundskola förs över från barn- och utbildningsnämnden till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.

Syftet är att skapa en mer integrerad skolmiljö som underlättar samarbete mellan olika elevgrupper, ger fler möjligheter till gemensamma utbildningsinsatser och aktiviteter samt säkerställer att skolans pedagogiska resurser nyttjas effektivt. Sammanslagningen ska vara fullt implementerad till läsåret 2026/27. Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen föreslår att den anpassade gymnasieskolan blir en enhet inom gymnasieskolan.

Rektor för anpassad gymnasieskola är idag även rektor för Desideria anpassad grundskola, som vänder sig till elever med flerfunktionsnedsättningar. För att säkerställa kontinuitet för dessa elever föreslås att även Desideria anpassad grundskola integreras i gymnasieorganisationen.

Budgeten för anpassad gymnasieskola inklusive Desideria uppgår till 30 932 000 kronor. I regionfullmäktiges budgetbeslut för 2026 ska personalkostnadskompensation och andra förändringar för barn- och utbildningsnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden anpassas utifrån besluten i det här ärendet.

Reglementet för barn- och utbildningsnämnden föreslås ändras enligt följande:

Nuvarande lydelse:	Föreslagen lydelse
2 § Barn- och utbildningsnämnden har utifrån tilldelade resurser ansvar för att fullgöra regionens uppgifter inom det offentliga skolväsendet vad avser utbildning i form av förskola, förskoleklass, grundskola, fritidshem, anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola. /---/	2 § Barn- och utbildningsnämnden har utifrån tilldelade resurser ansvar för att fullgöra regionens uppgifter inom det offentliga skolväsendet vad avser utbildning i form av förskola, förskoleklass, grundskola, fritidshem och anpassad grundskola <i>exklusive Desideria anpassad grundskola</i> . /---/

Reglementet för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden föreslås ändras enligt följande:

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
2 § Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden fullgör Region Gotlands utbildning inom det offentliga skolväsendet för gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning, svenska för invandrare (sfi), uppdragsutbildning och yrkeshögskola samt för regionens arbetsmarknadspolitiska åtgärder på individnivå. /---/	2 § Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden fullgör Region Gotlands utbildning inom det offentliga skolväsendet för gymnasieskolan, <i>anpassad gymnasieskola inklusive Desideria anpassad grundskola</i> , kommunal vuxenutbildning, svenska för invandrare (sfi), uppdragsutbildning och yrkeshögskola samt för regionens arbetsmarknadspolitiska åtgärder på individnivå. /---/

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen har inget att invända mot barn- och utbildningsnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens förslag.

Budgeten för år 2026 är beräknad utifrån 2025 års kostnadsnivå. Det innebär att de budgetförändringar som beslutas av regionfullmäktige, som avser barn- och utbildningsnämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i

ärendet Mål och budget 2026, ska justeras utifrån det här förslaget. Det handlar exempelvis om personalkostnadskompensation och övriga interna priser.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Barn- och utbildningsnämnden 2025-03-25, § 40

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2025-03-27, § 24

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-14

Bilaga 1: Reglementsändringar vid överföring av ansvar för anpassad gymnasieskola

RS AU § 158 Uppdrag. Översyn av ägandet i GEAB

Ärendenummer: RS 2025/467

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Delrapporteringen av uppdraget godkänns.
- Regiondirektören får i uppdrag att genomföra en ekonomisk värdering och inleda förhandlingar, för att därefter återkomma med ett beslutsunderlag inför en eventuell försäljning av Region Gotlands aktieinnehav i Gotlands Energi AB.

Jäv

Andreas Unger (M) och Johan Malmros (C) anmäler jäv och deltar inte i handläggningen av ärendet.

Sammanfattning

Region Gotland äger idag 25 procent av Gotlands Energi AB (GEAB) och Vattenfall äger 75 procent. Som minoritetsägare har regionen ett visst inflytande, men besluten fattas ytterst i GEABs olika bolag. GEAB står inför stora investeringar, framförallt inom elnätsverksamheten men även inom fjärrvärmeverksamheten, som Region Gotland behöver vara med och ta ansvar för. Region Gotland har dessutom många stora egna investeringar som behöver göras de närmaste åren i sina kärnverksamheter. Eftersom Region Gotlands ekonomi är ansträngd är det viktigt att även titta på hur alla kommande investeringar ska finansieras.

Region Gotlands ekonomiska läge, GEABs kommande investeringar och att det finns en hel del värde i GEABs verksamheter, föranleder ett behov av att utreda nyttan och värdet av Region Gotlands ägande i GEAB.

Regionstyrelsen beslutade 2025-04-01 att ge regiondirektören i uppdrag att genomföra en översyn av ägandet i GEAB-bolagen. I syfte att göra detta har konsultbolaget PwC anlåtats för att genomföra en *Strategisk utvärdering av ägande i Gotlands Energi AB* med uppdraget att analysera risker och möjligheter med en eventuell försäljning av Region Gotlands aktier i Gotlands Energi AB.

PwC:s utredning utgör grunden för den delrapportering som nu lämnas till regionstyrelsen. PwC har i rapporten jämfört de två huvudsakliga handlingsalternativen mot varandra, alltså att sälja respektive behålla Region Gotlands ägarandel i GEAB. Analysen har gjorts utifrån fem olika perspektiv: näringsliv, samhällsbyggnad, beredskap, klimat och ekonomi.

Regionstyrelseförvaltningen konstaterar att PwC, utöver vissa mindre risker, har identifierat övervägande positiva effekter för Region Gotland vid en eventuell försäljning av minoritetsandelen i Gotlands Energi AB. De tydligaste fördelarna för Region Gotland är att en försäljning skulle komma att generera

ett kapitaltillskott och eliminera risken för Region Gotland att behöva gå in med ekonomiska ägartillskott till bolaget. Båda dessa har positiv effekt på Region Gotlands ekonomiska status. De mindre risker som utredningen identifierat avser Region Gotlands insyn och inflytande i bolaget, förlust av arbetstillfällen och kompetens, förlorad kontroll över elnäts- och fjärrvärmepriser och förlorad lokal förankring vid nya projekt. Bedömningen är att dessa kan hanteras och att de effekter som kan uppstå är av begränsad omfattning.

Bedömning

PwC:s utredning utgör grunden för den delrapportering som nu lämnas till regionstyrelsen. Regionstyrelseförvaltningen konstaterar att PwC, utöver vissa mindre risker, har identifierat övervägande positiva effekter för Region Gotland vid en eventuell försäljning av minoritetsandelen i Gotlands Energi AB. De tydligaste fördelarna för Region Gotland är att en försäljning skulle komma att generera ett kapitaltillskott och eliminera risken för Region Gotland att behöva gå in med ekonomiska ägartillskott till bolaget. Båda dessa har positiv effekt på Region Gotlands ekonomiska status. De mindre risker som utredningen identifierat avser Region Gotlands insyn och inflytande i bolaget, förlust av arbetstillfällen och kompetens, förlorad kontroll över elnäts- och fjärrvärmepriser och förlorad lokal förankring vid nya projekt. Den bedömning som görs är att dessa risker kan hanteras och att de effekter som kan uppstå är av begränsad omfattning.

Utifrån det presenterade underlaget föreslås regionstyrelsen att godkänna delrapporteringen av uppdraget, och ge regiondirektören i uppdrag att genomföra en ekonomisk värdering och inleda förhandlingar, för att därefter återkomma med ett beslutsunderlag inför en eventuell försäljning av Region Gotlands aktieinnehav i Gotlands Energi AB.

Ärendets behandling under mötet

Andreas Unger (M) och Johan Malmros (C) anmäler jäv och deltar inte i handläggningen av ärendet.

Ärendet föredras av David Ringmar, Anton Nordström och Oscar Lindström från PWC.

Saga Carlgren (V) avstår från att delta i beslutet.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsen 2025-04-01, § 129

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-05-09

PwC konsultrapport, Strategisk utvärdering av ägande i Gotlands Energi AB, 2024-05-09

RS AU § 159 Återrapportering av uppdrag. Utredning avseende uppdelning av region och kommun

Ärendenummer: RS 2024/2281

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Återrapporteringen av uppdraget tas emot.

Sammanfattning

Regiondirektören har fått i uppdrag av regionstyrelsen (2024-10-29, § 366) att presentera analyser och underlag för eventuell uppdelning och framtida vägval för ekonomi och organisation samt ta fram juridisk utredning för uppdelning av region och kommun.

Regionstyrelseförvaltningen har tagit stöd av Sveriges kommuner och regioner (SKR) för utredning av vissa juridiska frågor. Den ekonomiska analysen har genomförts av PWC i samband med att en långsiktig finansiell analys för hela organisationen har genomförts.

SKR konstaterar att vid ett scenario där Region Gotland fortfarande är huvudman för både kommun och region möjliggör inte kommunallagen för en och samma kommun att ha två separata skatter (11 kap. 6 § kommunallagen). Den problematik som beskrivits där medel tas från ”kommunkassan” för att täcka förluster i ”regionkassan” skulle dock eventuellt kunna åtgärdas genom att skapa särregler för budgetprocessen specifikt på Gotland. Exempelvis genom införande av författningskrav på fullmäktige att anta separata budgetar för de primärkommunala och regionala delarna av dagens huvudmannaskap. Möjligen i förening med särskilda regler om bokföring och redovisning, förstärkt krav på uppsikt, revision eller andra liknande kontrollmekanismer.

Vid ett scenario där huvudmannaskapet förändras och särlösningen för Gotland överges, uppstår inte problemet med två separata skatter. Däremot uppstår, enligt utredningen, en rad andra juridiska hinder:

- skapandet av ytterligare en juridisk person/politisk organisation till vilken det ska hållas allmänna val och som ska tillsätta tillhörande nämnder och styrelser,
- hantering av allmänna handlingar, sekretess, arkivering mm,
- dataskydd/GDPR och annan registerlagstiftning mm,
- hantering av arbetsrättsliga-, pensions- och civilrättsliga frågor,
- avtalsrättsliga frågor,
- översyn av de förpliktelser enhetskommunen iklädde sig i samband med kommunsammanslagningen och avskaffandet av landstinget 1971,
- påverkan på skatteutjämnningssystemet,

- kollektivtrafikhuvudmannaskapet,
- hantering av donationer och stiftelser,
- fastighetsrättsliga frågor och
- säkerhetsskydd.

Förändringar av indelningen i kommuner och regioner sker genom särskilda beslut av regering och riksdag. Lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och regioner är inte anpassad till sådana förändringar som det skulle bli fråga om ifall Gotland skulle återgå till att bli en primärkommun. En sådan situation skulle därför nödvändiggöra anpassningar i denna lag eller en särskild författning specifikt för Gotlands del.

Den ekonomiska analysen är gjord utifrån olika antaganden om vilka verksamheter inom Region Gotland som är kommun respektive region. Som den juridiska utredningen konstaterar finns idag inga möjligheter att införa två separata skattesatser. Men det går att göra kalkyler på hur ett sådant scenario hade sett ut.

Ett antal antaganden har gjorts för att dela upp verksamhetens kostnader och intäkter samt tillgångar och skulder. Givet dessa antaganden visar beräkningarna på intressanta resultat.

Vid tillämpning av de skattesatser som bland annat används i utjämningsystemet, d.v.s. en kommunalskatt på 22,25 procent och en regionskatt på 11,35 procent bedöms det genomsnittliga resultatet för perioden 2024-2033 vara ett överskott på 198 miljoner kronor årligen för Region Gotlands kommundel och ett underskott på 350 miljoner kronor årligen för regiondelen. Utifrån dessa antagande visar kalkylen alltså att Region Gotlands kommundel kommer att finansiera regiondelen under kommande 10 års period.

Ett annat scenario är att räkna på att resultatet mellan kommun och region ska fördelas enligt 65/35-principen då hälso- och sjukvårdsverksamheten motsvarar ungefär 35 procent av den totala verksamheten. Då motsvarar resultatet ett årligt underskott om 98 miljoner kronor i genomsnitt för kommunen och ett årligt underskott om 53 miljoner kronor i genomsnitt för regionen. Uttryckt i skattekrönor vid en oförändrad skattesats på 33,60 procent skulle då behövas att kommunalskatten är 20,38 procent och regionskatten 13,22 procent under perioden 2024-2033. Vid en sådan skattesats finansierar Region Gotlands kommundel inte längre regiondelen. En regionskatt på 13,22 procent skulle dock innebära landets högsta. 0,84 procentenheter över regionskatten i Stockholm. Kommunskatten på 20,38 procent skulle inte vara den lägsta i landet, men en bit under den 25:e percentilen.

Bedömning

Det kan konstateras att det finns juridiska hinder att dela upp en organisation som Region Gotland/Gotland kommun som sedan kommunreformen 1971

varit en kommun med ansvar för såväl primärkommunala uppgifter, kollektivtrafik och verksamhet som i andra län är ett exklusivt ansvar för regioner. Det har också konstaterats i den långsiktiga finansiella analysen det finns stora ekonomiska utmaningar för Region Gotland på både kort och lång sikt.

Den ekonomiska analysen visar att gapet mellan intäkter och kostnader år 2033 motsvarar en skattehöjning på 2,14 kronor eller en årlig genomsnittlig effektivisering på 1,49 procent.

Region Gotland behöver anpassa sin verksamhet till den förändrade demografin. Prognosen visar att det blir mycket färre barn och fler äldre, samtidigt som andelen invånare i arbetsför ålder minskar. Effektiviseringsbehovet är beräknat exklusive omställningen till följd av demografin. Kalkylen förutsätter därmed att Region Gotland kan minska väsentligt inom bland annat barn och unga, vilket är en omställning snarare än en effektivisering. Om en sådan anpassning inte sker är den i detta sammanhang att anse som en ambitionshöjning som kommer kräva att större skattehöjning eller ökad effektivisering i andra verksamheter för att finansieras. Om omställningen inte genomförs kommer effektiviseringsbehovet att vara väsentligt högre än 1,49 procent.

Det har inte varit möjligt inom ramen för det här uppdraget att göra en mer verksamhetsnära analys av hur en uppdelning av Region Gotlands verksamheter i olika huvudmannaskap skulle påverka medborgarna på Gotland både ekonomiskt men framförallt utifrån tillgång till de välfärdstjänster som erbjuds och man har rätt till. Givet att det går att lösa de juridiska utmaningarna skulle en sådan analys kunna vara ett nästa steg.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Mikael Wollbo, finans- och redovisningschef, regionstyrelseförvaltningen, Sara Catoni, chefsjurist SKR, och Robert Larsson, förbundsjurist SKR.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsen 2024-10-29, § 366

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-15

Rapport PWC. Långsiktig finansiell analys Region Gotland, mars 2025

Promemoria SKR. Vissa juridiska frågor som väckts av Region Gotland

RS AU § 160 Borgensavgifter 2026 för AB Gotlandshem och Wisby Strand Congress Event Gotland AB

Ärendenummer: RS 2025/772

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Borgensavgiften för AB Gotlandshem fastställs till 0,57 % från och med år 2026.
- Borgensavgiften för Wisby Strand Congress & Event Gotland AB fastställs till 0,69 % från och med år 2026.
- Borgensavgiften beräknas på bolagets totala låneskuld med kommunal borgen per 1 januari för det aktuella året.

Sammanfattning

När en kommun/region ställer ut lån till ett koncernbolag krävs ett räntepåslag. Om koncernbolaget lånar själva och regionen tecknar ett borgensåtagande för lånet krävs att regionen ska ersättas för detta i form av en borgensavgift. Anledningen till att det behövs en borgensavgift, eller ett räntepåslag utöver den faktiska upplåningskostnaden, beror på EU-lagstiftning avseende statsstöd. Det är inte tillåtet att ge offentligt ägda företag en konkurrensfördel genom att subventionera deras finansiering. Bolagens villkor för finansieringen ska vara marknadsmässig och motsvara den avgift de skulle erhålla om de hade varit ett fristående bolag. Vid sidan av EU-lagstiftning måste också skatteverkets regler för internprissättning tas i beaktande. Räntepåslaget eller borgensavgiften får inte vara för hög då det skulle kunna ses som olovlig förtäckt överföring av vinstmedel till ägaren. Internprissättningen av lån samt beräkning av borgensavgift måste alltså ske på marknadsmässiga grunder.

AB Gotlandshems borgensavgift för 2025 uppgår till 0,5 % enligt beslut i regionfullmäktige 2024-06-19, RF § 99. Bolaget har en borgensram på 2 500 miljoner kronor (mnkr) för sina låneförpliktelser enligt beslut i regionfullmäktige 2021-09-20, RF § 141. Bolaget har en låneskuld på 1 320 mnkr med kommunal borgen som säkerhet.

Borgensavgiften 2025 är för Wisby Strand Congress & Event Gotland AB 0,6 % enligt beslut i regionfullmäktige 2024-06-19, RF § 99. Bolaget har en borgensram på 130 mnkr för sina låneförpliktelser enligt beslut i kommunfullmäktige 2009-02-23, KF § 141. Bolaget har en låneskuld på 45 mnkr med kommunal borgen som säkerhet.

För att säkerställa att borgensavgifterna är marknadsmässiga har regionstyrelseförvaltningen anlitat Söderberg & Partners Wealth Management AB, som har en beprövad beräkningsmodell för borgensavgifter och

räntepåslag. Söderberg & Partners beräkningsmodell är etablerad sedan flera år och används i drygt 80 kommuner och drygt 300 kommunala företag.

Beräkningsmodellen utgår från vad motsvarande privatägda bolag skulle kunna låna till på egna meriter och utgår från aktuella och relevanta marknadsräntor samt det enskilda bolagets individuella kreditvärdighet. För att bedöma respektive bolags kreditvärdighet används de finansiella nyckeltalen (rörelseresultat/balansomslutning, räntetäckningsgrad och soliditet) som sedan jämförs med genomsnittet för övriga kommun- och regionägda bolag i Sverige med ett tillgångsvärde över 100 mnkr. Mer information om beräkningarna finns i separata rapporter som biläggs.

Vid beräkningen av Gotlandshems borgensavgift har hänsyn tagits till marknadsvärdena på fastigheterna vilket ger en något lägre borgensavgift än om beräkningen baserats på bokförda värden. Bolagens årsredovisningar för 2024 har använts som underlag för beräkningarna.

En marknadsmässig borgensavgift har för Gotlandshem beräknats till 0,57 % och för Wisby Strand Congress & Event Gotland till 0,69 %.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att de beräknade borgensavgifterna börjar tillämpas från 2026.

Bedömning

Regionstyrelsens bedömning är regionen genom att tillämpa de beräknade borgensavgifterna från 2026 säkerställer att Gotlandshem och Wisby Strand Congress & Event Gotland betalar marknadsmässiga avgifter för kommunal borgen.

En höjning av Gotlandshems borgensavgift från 0,50 % till 0,57 % innebär att bolagets kostnad för kommunal borgen ökar med 0,9 mnkr per år givet en låneskuld på 1 320 mnkr. Bolagets genomsnittsränta uppgår till 1,85 % och räntekostnaden för låneskulden till ca 24 mnkr.

En höjning av Wisby Strand Congress & Event Gotland borgensavgift från 0,60 % till 0,69 % innebär att bolagets kostnad för kommunala borgen ökar med 40 tusen kronor (tkr) per år givet en låneskuld på 45 mnkr. Bolagets genomsnittsränta uppgår till 1,3 % och räntekostnaden för låneskulden till ca 600 tkr.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att de beräknade borgensavgifterna ska börja tillämpas från 2026.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Marginalrapport Gotlandshem AB 2025-03-26, Söderberg & Partners Wealth Management AB

Marginalrapport Wisby Strand & Congress AB 2025-03-26, Söderberg & Partners Wealth Management AB

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-14

RS AU § 161

Återrapportering av uppdrag. Samordnat förslag för investeringar i skattefinansierad verksamhet 2025- 2027

Ärendenummer: RS 2024/2563

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Återrapporteringen av uppdraget tas emot.
- Beslut om vilka investeringar som ska genomföras fattas i ärendet Mål- och budget 2026-2028.

Sammanfattning

Regionstyrelsen har 2024-12-12, § 417 gett regiondirektören ett uppdrag att återkomma till budgetberedningen i maj 2025 med ett samordnat förslag för investeringar i skattefinansierad verksamhet 2025-2027. Investeringsutgifterna för den skattefinansierade verksamheten ska inte överstiga 1,5 miljarder kronor för perioden.

Investeringsbudgeten för skattefinansierad verksamhet 2025 beslutades till 530 miljoner kronor. Det innebär att 2026 och 2027 års budget inte ska överstiga 970 miljoner kronor totalt.

Nämnderna har i sina mål- och budgetskrivelser äskat om investeringar på 730 miljoner kronor 2026 och 642 miljoner kronor 2027, totalt 1 372 miljoner kronor i skattefinansierad verksamhet. Dessutom finns ytterligare ett investeringsäskande i ett separat ärende till budgetberedningen som handlar om användning av gamla Solbergabadet. Det ärendet behandlas av regionstyrelsen den 22 april 2025 och är inte medräknat i detta förslag.

Förutsättningarna är därmed att investeringar på cirka 400 miljoner kronor behöver skjutas framåt i tiden eller helt och hållet tas bort .

Under förutsättning att allt det som budgeterats 2025 kommer att genomföras och att de potter som finns ligger kvar på samma nivå som tidigare, är investeringar på cirka 1 350 miljoner kronor planerade 2025-2027.

	2025	2026	2027	Summa
Pågående eller planerade investeringar, mnkr	530	468	355	1 353

Utrymmet för ”nya” ej påbörjade investeringar är därmed cirka 150 miljoner kronor kommande två år.

De projekt som för närvarande kan komma att bli prioriterade är dessa:

Projekt	Beräknad budget 2026-2027
Idrottshall i Visby	75 mnkr
Västerhejde skola	50,5 mnkr
Anpassning A7 hallen i Visby	6,5 mnkr
Anpassning folkhögskolorna i Slite och Hemse	12 mnkr
Anpassning Humlegårdens förskola	8 mnkr
Dalhem förskola	20 mnkr
Lokaler vuxenutbildning	100 mnkr (varav 66 mnkr 2026-2027)
Solberga spontanidrottsplats	6 mnkr
Stödboende	45 mnkr
Ridanläggning Rävhamnen	67,5 mnkr
Upprustning Norderstrand strandpromenad	22 mnkr
Kollektivtrafik investeringar	31 mnkr
Lokalanpassningar sjukhuset	30 mnkr
Magnetkamera till sjukhuset	10 mnkr

Regionstyrelseförvaltningens förslag till vilka projekt som ska prioriteras behöver beredas ytterligare och kommer därför att behandlas i ärendet mål- och budget 2026-2028.

Bedömning

Investeringsnivån styrs främst av det finansiella målet om att självfinansieringsgraden av investeringar i skattefinansierad verksamhet ska uppgå till minst 100 procent över en femårsperiod samt målet att låneskulden inte får överstiga 15 procent av skatteintäkter, utjämningsbidrag och generella statsbidrag. Även målet om att årets resultat ska uppgå till 2 procent av skatteintäkter, utjämningsbidrag och generella statsbidrag har stor betydelse eftersom resultatet finansierar investeringarna.

Utifrån de senaste prognoserna av såväl skatteintäkter och bidrag som verksamhetens kostnader, kan konstateras att det är fortsatt nödvändigt att begränsa investeringsnivån enligt intentionerna i regionstyrelsens uppdrag.

Regionfullmäktige har i februari 2025 (RF 2025-02-17, § 2) tagit beslut om riktlinjer för beredning och prioritering av investeringar. Högst prioritering har investeringar som behöver genomföras på grund av nya lag- eller myndighetskrav gällande fastigheter och byggnader.

Vilka investeringar som slutligen ska genomföras föreslås fattas beslut om i ärendet mål- och budget 2026-2028.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Ulrika Jansson, ekonomidirektör, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelsen 2024-12-12, § 417

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-25

RS AU § 162 Mål och budget 2026 – 2028

Ärendenummer: RS 2025/7

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Driftbudget 2026 fastställs.
- Skattesatsen lämnas oförändrad.
- Investeringsbudget 2026-2027 med investeringsplan 2028-2030 fastställs.

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet i övriga delar, däribland beslut om regionfullmäktiges mål, lämnas utan eget yttrande till regionstyrelsen.

Sammanfattning

För att styra och prioritera fastställer regionfullmäktige årligen mål för nämnder och bolag. Nämnder och bolag ansvarar inför regionfullmäktige att verkställa målen. Regionfullmäktiges mål tas fram genom att nämnderna föreslår verksamhetsnära mål som är få till antalet och som utgår från nämndens uppdrag. Koncerngemensamma mål är mål där fler nämnder och bolag är ansvariga och där regionstyrelsen har ansvaret att både föreslå mål och att hålla ihop och samordna arbetet.

I samband med arbetet med mål och budget 2027 kommer en utvärdering av styrmodellen att genomföras. Den översynen kommer även att inkludera målen och processen för framtagandet av dessa.

Av regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse framgår förslag på nya mål till 2026, eventuella ändringar samt vilken eller vilka nämnder som berörs av målen.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att förslaget till regionfullmäktiges mål för 2026 godkänns. Inför regionstyrelsens sammanträde den 26 maj tar regionstyrelseförvaltningen fram en utökad tjänsteskrivelse med information om förutsättningar för drift och investeringsbudget 2026.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Ulrika Jansson, ekonomidirektör, regionstyrelseförvaltningen.

Driftbudget

Meit Fohlin (S) yrkar på driftbudget enligt förslag från S och M som visar på en budget med beräknat resultat om 75,4 miljoner kronor. Se bilaga 1.
I detta instämmer Andreas Unger (M).

Saga Carlgren (V), Johan Malmros (C) och Eva Ahlin (C) avstår från att delta i beslutet om driftbudget.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande om driftbudget och finner att det bifalls.

Skattesats

Meit Fohlin (S) yrkar att skattesatsen kvarstår oförändrad.
I detta instämmer Eva Ahlin (C), och Andreas Unger (M).

Saga Carlgren (V) avstår från att delta i beslutet om skattesats.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande om skattesats och finner att det bifalls.

Investeringsbudget

Meit Fohlin (S) yrkar på investeringsbudget 2026-2027 med investeringsplan 2028-2030 enligt förslag från S och M. Se bilaga 2.
I detta instämmer Andreas Unger (M).

Saga Carlgren (V), Johan Malmros (C) och Eva Ahlin (C) avstår från att delta i beslutet om investeringsbudget.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande om investeringsbudget och finner att det bifalls.

Regionfullmäktiges mål

Ordförande föreslår att ärendet i övriga delar, däribland beslut om regionfullmäktiges mål, överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande i syfte att regionstyrelseförvaltningen ska besvara arbetsutskottet frågor kring förslaget om nytt mål gällande kontinuitetsplaner samt i övrigt bereda ärendet utifrån arbetsutskottets förslag till budget.

Ordförande ställer proposition på eget förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Samtliga nämnders Mål och budget 2026-2028
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-23

RS AU § 163 Exploateringsplan och budget 2026-2030

Ärendenummer: RS 2025/427

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen för beslut i regionfullmäktige

- Förslag till exploateringsplan och budget för 2026-2030 antas.
- Exploateringsbudget beslutas enligt tabell för de olika utgiftsslagen gata/park, vatten och avlopp samt iordningsställande av tomtmark.

Sammanfattning

Regionstyrelsen beslutade 2025-04-22, § 184 att godkänna förslag till exploateringsplan- och budget 2026-2030 och överlämna ärendet till budgetberedningen.

I bifogad handling överlämnas förslag till exploateringsplan och budget för 2026-2030. I syfte att skapa förutsättningar för en förvaltningsövergripande prioritering av resurser, både ekonomiska och personella, finns förslag på prioriteringar mellan de olika exploateringsprojekten.

Exploateringsplan och budget är ett styrdokument för regionens exploateringsverksamhet och ger en översikt av de exploateringsprojekt som direkt påverkar regionens ekonomi och som är pågående eller planeras under den kommande femårsperioden. Beslut om utbyggnad av bostads- eller verksamhetsområden får följdverkningar på regionens ekonomi.

Dokumentet innehåller information om investeringsbehov för infrastrukturanläggningar för vilka regionen ska vara huvudman, där ingår investeringar i vatten och avlopp, gator, gång- och cykelvägar, belysning och park. Utgifter för utbyggnad finansieras genom försäljning av mark, i de fall regionen äger mark som ska utvecklas, eller genom exploateringsbidrag från byggherrar. Vidare redovisar dokumentet även kostnader för att iordningställa mark inför en försäljning. Utgifter och inkomster för exploateringsprojekten beräknas och redovisas på årsbasis.

Vid upprättande av en exploateringsbudget är det, förutom att redovisa inkomster och utgifter, viktigt att visa projektets påverkan på driftbudgeten. Exploateringsplan och budget ska därför innehålla både en exploateringskalkyl och en beskrivning av effekter på driftbudgeten för varje exploateringsområde.

Det totala uppskattade behovet av exploateringsbudget för perioden 2026-2030 redovisas i tabellen nedan. Det totala behovet uppskattas till 520 900 tkr. Stadsutveckling Visborg har behov av 459 000 tkr.

Budgeten föreslås beslutas för de olika utgiftsslagen iordningsställande av tomtmark, vatten och avlopp samt gata/park. Det innebär att förvaltningen

kan omprioritera mellan pågående exploateringsprojekt så länge den totala budgeten för exempelvis gata/park inte överskrider det aktuella året.

Detaljerade kalkyler för respektive projekt finns som bilagor till denna tjänsteskrivelse.

Exploateringsbudgeten får påverkan på miljö- och byggnämndens driftbudget i form av driftkostnader för personal i exploateringsprojekt, förstudier och utredningar samt tekniska nämndens driftbudget i form av driftkostnader för personella resurser, kapitalkostnader och kostnader för drift och underhåll av utbyggda anläggningar. Driftkostnaderna finns definierade i de detaljerade kalkylerna som finns framtagna för respektive projekt. Miljö- och byggnämnden och tekniska nämnden utgår från kalkylerna och ansöker om kompensation för kostnaderna i mål och budget. Det är viktigt att både miljö- och byggnämnden och tekniska nämnden tilldelas ekonomiska och personella resurser kopplat till exploatering även i regionens mål och budget. Risken är annars att exploateringsprojekt som påbörjats behöver skjutas upp eller avbrytas. En sammanställning av tekniska nämndens och miljö och byggnämndens äskanden i mål- och budget utifrån exploateringsplan och budget finns redovisad i bilaga 8 till denna tjänsteskrivelse.

Stadsutveckling Visborg

För Stadsutvecklingsprojekt Visborg, som är regionens största stadsutvecklingsprojekt, har succesivt under projektets gång och som följd av genomförda utredningar, mer information framkommit som visar på flera utmaningar med den planerade exploateringen. Visborgsområdet ligger inom skyddszon för dricksvattentäkter och området är mycket flackt vilket medför att avrinningen från området är en utmaning. Utmaningar finns också kring investeringar som behöver genomföras i vatten och avlopp som kommer generera en betydande påverkan på VA-kollektivet men även kring tillståndsfrågor kopplat till naturskydd. För de utmaningar som har identifierats, framförallt kopplat till vatten och avlopp, pågår utredningar där fokus 2025 är på dagvatten- och skyfallshantering och grundvattnets sårbarhet. För de redan genomförda utredningarna pågår en sammanställning och analys som avses kunna presenteras under 2025 och ligga till grund för Visborgsområdets vidare utveckling och exploatering.

Bedömning

Föreliggande förslag till exploateringsbudget utgår från idag kända förhållanden och redovisas i enlighet med nya redovisningsriktlinjer som antogs i januari 2022. Samhällsbyggnadsförvaltningens bedömning är att regionstyrelsen kan föreslå regionfullmäktige att anta exploateringsplan och budget 2026-2030.

Slutligt beslut om exploateringsplan- och budget tas av regionfullmäktige i samband med att mål- och budget beslutas. Exploateringsverksamhetens

påverkan på regionens ekonomi 2026-2028 ställs då emot mot andra behov inom Region Gotlands verksamheter.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/rättsligt perspektiv

Bedömningen är att exploateringsplan och budget redovisas i enlighet med gällande redovisningsriktlinjer.

2. Ekonomiskt perspektiv

Exploateringsplan och budget är ett styrdokument för regionens exploateringsverksamhet de närmsta åren. Beslut om utbyggnad av bostads- eller verksamhetsområden får följdverkningar på regionens ekonomi. Exploateringsplan och budget ger en översikt av de exploateringsprojekt som direkt påverkar regionens ekonomi och som är pågående eller planeras under den kommande femårsperioden. Då ett exploateringsprojekt prioriteras används kriterier utifrån bland annat hållbarhetsperspektiven.

3. Barnperspektiv

Bedömningen är att i samband med att Gotland utvecklas kan barnperspektivet påverkas på ett positivt sätt. Då exploateringsprojekt prioriteras används kriterier utifrån bland annat hållbarhetsperspektiven.

4. Jämställdhetsperspektiv

Bedömningen är att i samband med att Gotland utvecklas kan jämställdhetsperspektivet påverkas på ett positivt sätt. Då exploateringsprojekt prioriteras används kriterier utifrån bland annat hållbarhetsperspektiven.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Bedömningen är att i samband med att Gotland utvecklas kan landsbygdsperspektivet påverkas på ett positivt sätt. Då exploateringsprojekt prioriteras används kriterier utifrån bland annat landsbygdsutveckling.

6. Klimat och miljöperspektiv

I samband med att exploateringsprojekt prioriteras används kriterier utifrån bland annat hållbarhetsperspektiven.

Ärendets behandling under mötet

Johan Malmros (C) och Eva Ahlin (C) avstår från att delta i beslutet.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-04-22

Exploateringsplan- och budget 2026-2030

Bilaga 1. Investeringsäskanden Exploatering 2026-2030

Bilaga 2. Exploateringskalkyl Stadsutveckling Visborg

Bilaga 3. Exploateringskalkyl Gråbo

Bilaga 4. Exploateringskalkyl Järnvägen

Bilaga 5. Exploateringskalkyl Industrimark Visby

Bilaga 6. Exploateringskalkyl Torslunden

Bilaga 7. Intäktsprognos

Bilaga 8. Sammanställning av tekniska nämndens och miljö och byggnämndens
äskande i mål- och budget utifrån exploateringsplan och budget

Regionstyrelsen 2025-04-22 § 184

RS AU § 164 Regiondirektörens information

Sammanfattning

Regiondirektör Stefan Hollmark informerar regionstyrelsens arbetsutskott om följande.

- Beredskapsfrågor.
- Ny grundskolechef.
- PM10-nivåerna i Visby.
- Almedalsveckan 2025.
- Gotland Pride 2025.
- SVESAM-utredningen.

RS AU § 165 Stöd till kandidatur till Hansans styrelse

Ärendenummer: RS 2025/1209

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande.

Sammanfattning

Vid Hansedagen 2025 ska Hansans delegatmöte utse en ny styrelse för perioden 2026-2028. En ledamot i Region Gotlands regionfullmäktige informerar i ett mejl den 4 maj 2025, adresserat till regionstyrelsens ordförande, att hen är tillfrågad om att kvarstå som vice ordförande i Hansans styrelse under nästkommande tre år, 2026-2028.

Hansan har en styrelse (*se § 7 The Board* i Bilaga Articles of Association for the International Union of Cities THE HANSA) bestående av en ordförande som alltid är Lübecks borgmästare, en förste vice ordförande och ytterligare tre ledamöter som samtliga är vice ordförande.

Enligt Hansans stadgar väljs styrelsen av delegatförsamlingen med undantag av ordföranden. Direkta nomineringar från delegatförsamlingen godtas.

Varje land som har minst en medlemsstad utser en stad (Tyskland utser fem städer) som representerar landet i Hansa-kommissionen. Kommissionens arbetsuppgifter avser bland annat att förbereda Hansedagen, förbereda Generalförsamlingens möte, styrelseformer och rutiner i Hansan (*se § 6 Commission*). Visby/Gotland har Sveriges plats i Hansa-kommissionen under innevarande period och avser att fortsätta inneha det åtagandet. Kommissionen sammanträder dels under hösten, dels i samband med Hansedagen. Kommissionsåtagandet är inte ett personval.

Delegatförsamlingen är Hansans högsta beslutande organ. Varje medlemsstad utser sina delegater. Varje medlemsstad har en röst. Delegatmötet sammanträder en gång per år i samband med Hansedagen (*se § 5 Assembly of Delegates*).

Enligt artikel § 14 (*Membership fees, administrative and staff costs, project costs*) avseende finansiering framgår också att deltagande i bland annat styrelsen finansieras individuellt av relevant Hansestad.

Enligt *Internationell strategi för Region Gotland* är det regionstyrelsen som nominerar kandidater till internationella uppdrag.

Bedömning

Region Gotland avser att fortsätta prioritera medlemskapet i Hansan. Inom ramen för medlemskapets åtaganden avser Region Gotland att fortsätta vara

Sveriges representant i Hansa-kommissionen. Därtill deltar Region Gotland, med utsedda delegater och en delegation, i de årliga Hansedagarna.

För att få ökat fokus på ö-frågor på nationell nivå behöver Region Gotland under de närmaste åren fokusera på dessa frågor. Här är arbetet inom Conference of Peripheral Maritime Regions (CPMR) viktigt. Region Gotland föreslås därför fokusera sitt internationella engagemang i fråga om högre förtroendeuppdrag på just The Conference of Peripheral Maritime Regions (CPMR). Mot bakgrund av detta är regionstyrelseförvaltningens förslag till regionstyrelsen att inte prioritera, nominera eller finansiera deltagande i Hansans styrelse för perioden 2025-2028.

Ärendets behandling under mötet

Ordförande föreslår att ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande för att ge ledamöter mer tid att bereda ärendet.

Ordförande ställer proposition på eget förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Skrivelse inkommen 2025-05-04

Articles of Association for the International Union of Cities THE HANSA

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-05-13